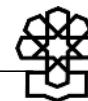

نگاهی به برنامه‌های وزارت کشور در دولت یازدهم

به نام خدا

فهرست مطالب

۱	چکیده
۱	مقدمه
۲	جایگاه وزارت کشور در دولت یازدهم
۴	تأملی در برنامه‌های وزیر کشور
۴	الف) وزارت کشور توسعه محور
۸	ب) تغییر ساختار وزارت کشور
۱۲	موضوعات مورد تأکید وزارتخانه در دولت یازدهم
۱۲	۱. معیارهای انتخاب استانداران
۱۳	۲. تقسیمات کشوری
۱۴	۳. حوادث غیرمترقبه و بلایای طبیعی
۱۴	۴. آسیب‌های اجتماعی
۱۵	۵. آمایش سرزمینی
۱۶	۶. شوراها و شهرداری‌ها
۱۶	۷. احزاب
۱۸	۸. سازمان‌های مردم‌نهاد
۱۹	ارزیابی برنامه‌های وزیر کشور
۱۹	الف) نقاط قوت
۲۲	ب) نقاط ضعف
۲۵	نتیجه‌گیری
۲۶	پیوست‌ها

نگاهی به برنامه‌های وزارت کشور در دولت یازدهم

چکیده

وزارت کشور از مهمترین وزارتخانه‌ها در جمهوری اسلامی ایران است. دلیل اهمیت این وزارتخانه به کارویژه‌های آن برمی‌گردد. این وظایف را می‌توان ترکیبی از امور سیاسی - اجتماعی، امنیتی - انتظامی و عمرانی - شهرداری دانست. زیرمجموعه وزارت کشور در هر استان، استانداری و فرمانداری است و این وزارتخانه به اداره امور درون‌مرزی کشور می‌پردازد. در واقع، این وزارتخانه با شبکه اجرایی سرتاسر کشور روبرو است که مجری سیاست‌های نظام و دولت هستند. در دولت یازدهم دکتر عبدالرضا رحمانی فضلی توانست با آرای بالایی از نمایندگان مجلس شورای اسلامی رأی اعتماد بگیرد و این امر می‌تواند عامل مهمی در همکاری و اجراسازی برنامه‌های وزیر باشد. این گزارش در پی آن است تا با بررسی و واکاوی برنامه‌ها و سخنرانی‌های وزیر کشور، به بیان نقاط قوت و ضعف آنها بپردازد.

مقدمه

در ساختار دولت جمهوری اسلامی ایران یکی از مهمترین وزارتخانه‌ها، وزارت کشور است. دلیل اهمیت این وزارتخانه نیز به وظایف آن برمی‌گردد. این شرح وظایف شامل «فراهم کردن موجبات حفظ نظم و امنیت در کشور، تأمین آزادی‌های سیاسی و اجتماعی در چارچوب قانون، اجرای سیاست عمومی، حفظ دستاوردهای انقلاب اسلامی با استفاده از مشارکت‌های عمومی، نظارت بر اداره امور مناطق کشور از طریق استانداران، فرمانداران، بخشداران و دهداران و رفع بحران‌های ناشی از حوادث و وقایع غیرمترقبه» می‌باشد.

در واقع وزارت کشور حافظ نظم و امنیت، هماهنگ‌کننده سازمان‌های دولتی، محلی و مردمی در سطح شهرستان‌ها و استان‌ها و فراهم‌کننده موجبات اجرای سیاست‌های عمومی دولت است. تدوین سیاست‌های کلان در حوزه - تقسیمات کشوری، اقوام و اقلیت‌ها، احزاب و تشکل‌ها و شوراهای اسلامی شهر و روستا - و طراحی برنامه‌های عملیاتی در این حوزه‌ها به‌عهده این وزارتخانه است. همان‌گونه که ملاحظه می‌شود وظایفی که برای وزیر کشور تعریف شده را می‌توان ترکیبی از امور

سیاسی - اجتماعی، امنیتی - انتظامی و عمرانی - شهرداری دانست. در واقع، وزارت کشور به واسطه گستره وظایفی که دارد و هم اینکه به نوعی مسئول مدیریت سیاست داخلی کشور است دارای اهمیت فوق‌العاده‌ای می‌باشد. زیرمجموعه وزارت کشور در هر استان، استانداری و فرمانداری است و این وزارتخانه به اداره امور درون‌مرزی کشور می‌پردازد. در این وزارتخانه با شبکه اجرایی تمام کشور که مجری سیاست‌های نظام و دولت می‌باشد روبرو هستیم.

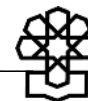
در دولت یازدهم برنامه‌های ارائه شده از سوی عبدالرضا رحمانی فضلی برای اداره وزارتخانه با اقبال نمایندگان مجلس مواجه شد و در روز رأی اعتماد ایشان توانستند، ۲۵۶ رأی موافق و ۱۹ رأی مخالف کسب کند و هیچ نماینده‌ای نیز در مخالفت با برنامه‌های ایشان سخنرانی نکرد. بدون شک حمایت مجلس شورای اسلامی و همراهی آنها با وزیر می‌تواند پشتوانه مهمی برای تحقق برنامه‌ها و ادامه مسیر وی باشد. در ادامه بحث تلاش شده تا اهمیت این وزارتخانه در سخنان رئیس‌جمهور و وزیر کشور مورد بررسی قرار گیرد.

جایگاه وزارت کشور در دولت یازدهم

دکتر حسن روحانی و عبدالرضا رحمانی فضلی در مقاطع مختلف درباره وزارت کشور، کارکردها و اهمیت آن صحبت کرده‌اند. حجت‌الاسلام والمسلمین دکتر حسن روحانی در تاریخ ۲۸ مردادماه ۱۳۹۲ در مراسم تودیع و معارفه وزرای کشور دولت دهم و یازدهم، سخنان مهمی درباره جایگاه این وزارتخانه در دولت ایراد کرد.

از نگاه رئیس‌جمهور، مشروعیت سیاسی نظام از طریق تلاش و برنامه‌ریزی و به‌دست مدیران این وزارتخانه محقق می‌شود؛ چراکه در کشور مشروعیت سیاسی نظام از طریق آرای مستقیم و غیرمستقیم مردم حاصل می‌شود. در نتیجه مدیران وزارت کشور باید تلاش کنند تا اعتماد مردم را جلب و آنها را به مشارکت در انتخابات ترغیب کنند. همچنین این وزارتخانه موظف است ضمن رعایت قوانین و مقررات، شفافیت در انجام امور را بالا ببرد و در این صورت است که اعتماد مردم نیز نسبت به این وزارتخانه و همچنین کل دولت افزایش خواهد یافت.

به عقیده رئیس‌جمهور وزارت کشور یک وزارتخانه فرابخشی است و استانداران به‌عنوان یک مدیر معمولی در یک استان نیستند، بلکه استانداران نمایندگان عالی سیاسی نظام جمهوری اسلامی در استان هستند. استانداران به‌عنوان نمایندگان هستند که مسئولیت امنیتی، اجتماعی، اقتصادی،

عمرانی و اداری در سطح استان را برعهده دارند.^۱

همچنین وی در این مراسم به بیان روند انتخاب وزیر کشور پرداخت که تأمل در این روند نشان‌دهنده نوع نگاه رئیس‌جمهور به این وزارتخانه است. دکتر روحانی افزود: در کارگروه‌هایی که برای تعیین وزرا ایجاد شده بود، برای وزارت کشور گزینه‌هایی پیشنهاد شده بود که بیشتر سوابق نظامی و امنیتی داشتند. به گفته وی، اگرچه یکی از وظایف مهم وزارت کشور، ایجاد امنیت داخلی است و توطئه‌ها از سوی دشمنان در قبال کشور باثبات ایران نیز فراوان است، اما در جمع‌بندی نظرات و دیدگاه‌ها و افراد مطرح شده به این نتیجه نرسیده است که حتماً منصب وزارت را به یک نفر با سوابق امنیتی واگذار کند.

در نگاه رئیس‌جمهور شرایط امروز کشور، نیازمند توسعه جامع و همه‌جانبه است و از این رو باید فردی با سوابق فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی عهده‌دار این وزارتخانه شود. در واقع اولویت ترجیح وزیری با رویکرد اقتصادی، سیاسی و اجتماعی بر وزیری با پیشینه امنیتی بوده است. به همین علت دولت نیز باید پیگیر انتخاب استاندارهایی باشد که در پی توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی هستند، چراکه این نگاه و رویه است که می‌تواند آفریننده توسعه سیاسی و امنیتی کشور نیز باشد.^۲

وزیر کشور نیز در سخنرانی‌هایی که تاکنون داشته بر اهمیت این وزارتخانه در نظام جمهوری اسلامی تأکید کرده است.

عبدالرضا رحمانی‌فضلی در برنامه ارائه شده به مجلس شورای اسلامی برای کسب رأی اعتماد از نمایندگان، وزارت کشور را به‌عنوان نماد و کارگزار اصلی سیاست داخلی، عامل مهم و اساسی در فرآیند توسعه پایدار و متوازن اقتصادی، سیاسی، اجتماعی، فرهنگی و امنیتی و تقویت بنیان‌های نظام جمهوری اسلامی ایران معرفی کرده است.

در نگاه ایشان ماهیت فرابخشی وزارت کشور و گستردگی و تنوع وظایف و کارکردهای آن، اهمیت این وزارتخانه را در ایجاد فضا و زمینه مناسب برای برنامه‌ریزی و مدیریت توسعه کشور و بالندگی دیگر بخش‌های دولت نشان می‌دهد.^۳

۱. سخنان رئیس‌جمهور در مراسم تودیع و معارفه وزرای کشور،

<http://www.irna.ir/html/1392/13920528/80779714.html>

۲. سخنان رئیس‌جمهور در مراسم تودیع و معارفه وزرای کشور،

<http://www.irna.ir/html/1392/13920528/80779714.html>

۳. متن برنامه‌های پیشنهادی دکتر رحمانی‌فضلی برای تصدی وزارت کشور در پیوست آورده شده است.

تأملی در برنامه‌های وزیر کشور

وزیر کشور تا به حال چندین نوبت به طرح محورهای برنامه خود برای هدایت این وزارتخانه پرداخته است. در این قسمت تلاش شده تا با بررسی و تجزیه و تحلیل سخنان ایشان، جنبه‌های مهم و مورد تأکید استخراج گردد.

الف) وزارت کشور توسعه محور

دکتر رحمانی فضلی در برنامه پیشنهادی خود به مجلس شورای اسلامی با اعتقاد به اینکه حفظ ثبات، امنیت و استقلال سیاسی بدون استقلال اقتصادی امکان ندارد، محور اصلی برنامه‌ریزی‌ها و فعالیت‌های وزارت کشور دولت یازدهم را نه فعالیت‌های سیاسی صرف بلکه برنامه‌ای مبتنی بر نگرش‌های «اقتصادی و سیاسی» و نیز «فرهنگی اجتماعی» دانست.

همچنین وی در مجلس شورای اسلامی در دفاع از برنامه پیشنهادی خود گفت وزارت کشور، کارها را با رویکرد توسعه‌محور پیش خواهد برد تا شاهد رشد فزاینده، متوازن، عادلانه و نهادینه در زندگی مادی و معنوی مردم باشیم. ایشان مهمترین مشکل پیش روی وزارت کشور را نابرابری‌ها، عدم توازن‌ها و عقب‌افتادگی‌های تاریخی در گستره جغرافیایی کشور بیان می‌کند.^۱

بنا به همین دلیل، دکتر رحمانی فضلی برخی از محورهای برنامه پیشنهادی خود را به اولویت‌ها و راهبردهای اجرایی در مدیریت و توسعه پایدار منطقه‌ای، استانی و محلی (سیاسی، اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی، عمرانی و امنیت) اختصاص داد و چارچوب کلی برنامه خود را بر توسعه اقتصادی، توسعه سیاسی، توسعه اجتماعی و توسعه امنیتی بنا نهاد. در ادامه این گزارش تلاش شده تا هر کدام از این موارد به صورت تفصیلی مورد بررسی واقع شوند.^۲

- توسعه اقتصادی

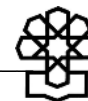
بدون شک از مهمترین اهداف وزارت کشور دولت یازدهم، تأکید بر توسعه اقتصادی است. به نظر می‌رسد علت این امر نیز نوع نگاه مجموعه دولت یازدهم به این وزارتخانه است و انتخاب رحمانی فضلی با سوابق اجرایی - اقتصادی نیز نشان‌دهنده و تأییدکننده این موضع می‌باشد و متأثر از همین شرایط، وزیر کشور در مقاطع مختلف درباره اهمیت این موضوع سخن گفته است.

رحمانی فضلی در برنامه پیشنهادی خود به مجلس شورای اسلامی، بخشی از وظایف

۱. دفاع وزیر کشور از برنامه‌های پیشنهادی خود در مجلس شورای اسلامی،

<http://www.mehrnews.com/TextVersionDetail/2116164>

۲. متن برنامه‌های پیشنهادی دکتر رحمانی‌فضلی برای تصدی وزارت کشور در پیوست آورده شده است.

وزارتخانه را در حوزه عمرانی و اقتصادی به انجام اقدامات ضروری برای افزایش سطح تولید، کارآفرینی و ایجاد اشتغال در استان‌ها، تلاش در جهت ایجاد قطب‌های صنعتی و کشاورزی در مناطق مختلف کشور، اهتمام به کاهش تصدیگری دولت در امور اقتصادی و عمرانی استان‌ها، تلاش در جهت تسهیل زمینه‌های جلب مشارکت بخش خصوصی در فعالیت‌های اقتصادی مناطق و استان‌ها و توسعه شهرک‌های صنعتی و بازارهای مشترک با کشورهای همسایه تعریف کرده است. وزیر کشور همچنین در برنامه پیشنهادی خود برای تصدی این منصب، با اشاره به تأثیر تحریم‌ها و با توجه به کاهش میزان تولید نفت، آورده است: قطعاً اقتصاد کشور دچار ضعف‌های جدی شده است. پس ناگزیر به تلاش برای جایگزینی برای نفت هستیم و آن جایگزین حتماً منابع، امکانات، پتانسیل‌ها و ظرفیت‌هایی خواهد بود که در مناطق مختلف جغرافیایی کشور وجود دارد. همچنین در نگاه وزیر کشور در بحث توسعه اقتصادی باید بر مردم، تخصص‌های مختلف و مناطق و نواحی تکیه شود و اینکه باید تمام قابلیت‌ها و استعداد‌های یک منطقه را برای رشد و توسعه در نظر گرفت.^۱

رحمانی فضلی با حضور در رسانه ملی در تاریخ ۲ شهریورماه گفت که مناطق ۳۱ گانه استان‌ها دارای ظرفیت‌ها و منابع بسیار زیادی هستند؛ لذا تلاش‌ها باید به‌گونه‌ای باشد که از تمامی این منابع اعم از مادی، معنوی و طبیعی به‌گونه‌ای استفاده کرد تا در یک فرآیند مشارکتی با مردم و خصوصاً بخش خصوصی آنها را ساماندهی کرد تا این منابع هم در راستای ارتقای سطح توسعه استانی و هم سطح ملی به‌کار گرفته شوند.^۲

ایشان همچنین در سفر به استان اصفهان تأکید کرد که بیشترین وابستگی بودجه کشور به نفت است و یکی از راهکارهای مقابله با این مشکل و معضل این می‌باشد که باید هزینه‌های جاری از درآمد نفتی جدا شود و درآمدهای نفتی را به سرمایه‌گذاری‌ها و کارهای زیربنایی اختصاص داد.^۳ ایشان همچنین با حضور در رسانه ملی در تاریخ ۱۶ شهریورماه به بیان چارچوب‌ها و برنامه‌ای پرداخت که به‌نظر می‌رسد در وزارت کشور دولت یازدهم برای پیشرفت و توسعه استان‌های مختلف در نظر گرفته شده است.

رحمانی فضلی در ادامه گفت: در ساختارهای فعلی و زیرمجموعه هریک از حوزه‌ها کارگروه‌های مشورتی ایجاد خواهد شد تا در سطح ملی سیاست‌هایی تنظیم گردد و متناسب با سیاست‌ها برنامه‌های عملیاتی و اجرایی تهیه شود. به‌عنوان مثال، در توزیع بودجه‌های عمومی باید

۱. متن برنامه‌های پیشنهادی دکتر رحمانی فضلی برای تصدی وزارت کشور در پیوست آورده شده است.

<http://www.yjc.ir/fa/print/4524673>

۲. سخنان وزیر کشور در گفتگوی ویژه خبری رسانه ملی،

<http://www.irna.ir/Print.aspx?NID=80794770>

۳. سخنرانی وزیر کشور در سفر به اصفهان،

توجه ویژه‌ای به استان‌های کمتر توسعه‌یافته شود تا سهم این مناطق افزایش یابد و یا می‌توان احکام بودجه‌ای را به‌گونه‌ای نوشت که در جذب سرمایه از مناطق دارای سرمایه زیاد به مناطق کمتر توسعه‌یافته موفق شد.^۱

همچنین وزیر کشور در مراسم تودیع و معارفه استاندار تهران در ۲۰ شهریورماه اولویت وزارت کشور را برقراری امنیت با رویکرد توسعه محوری دانسته بود.^۲

از نظر وزیر کشور بین اقتصاد و امنیت رابطه مستقیم و منسجمی وجود دارد و اگر در کشور خواهان امنیت پایدار هستیم باید پیگیر تأمین رضایت مردم بود و برای ایجاد رضایت مندی در شهروندان باید زندگی و اوضاع و شرایط اقتصادی را تأمین نمود. به عقیده وی در حال حاضر به مدیرانی احتیاج هست که در پی خلق فرصت‌های جدید باشند تا شرایط کل کشور در حوزه اقتصادی بهبود یابد.^۳

- توسعه سیاسی

بدون شک مهمترین وظیفه وزارت کشور در حوزه سیاسی تعریف شده و بخش مهمی از وظایف و رسالت‌های این وزارتخانه، مدیریت سیاست داخلی می‌باشد. وزارت کشور به‌واسطه ارتباطش با جریان‌ها، احزاب و گروه‌های سیاسی باید نگاه و توجه ویژه‌ای به تنظیم مسائل سیاسی داشته باشد؛ چراکه حساسیت‌های ویژه‌ای در این‌باره وجود دارد.

رحمانی فضلی در صحبت‌های خود در مجلس شورای اسلامی، توسعه سیاسی را به‌عنوان یکی از مقوله‌های مهم که مورد توجه وزارت کشور است، بیان کرد. در نگاه ایشان توسعه سیاسی به معنای این است که وزارت کشور باید در جایگاه مدیریت و توسعه سیاسی باشد نه در جایگاه سیاسی کاری و کار سیاسی.

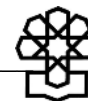
به عقیده وی مدیریت توسعه سیاسی به معنای شفاف‌سازی، پاسخگویی، مسئولیت‌پذیری و نهادینه کردن رفتار سیاسی احزاب، گروه‌ها و اشخاص در توجه به قانون است. ایشان همچنین تأکید کرده است که در بحث توسعه سیاسی، مسائلی همچون تدوین منشور حقوق شهروندی، گسترش مشارکت آگاهانه، گسترش قانون و قانونگرایی و همچنین پشتیبانی از فعالیت‌های احزاب قانونی و تشکل‌های سیاسی پیگیری خواهد شد.^۴

۱. سخنان وزیر کشور در رسانه ملی، <http://www.farsnews.com/newstext.php?nn=13920617000121>

۲. سخنان وزیر کشور در مراسم معارفه و تودیع استاندار تهران، <http://www.farsnews.com/newstext.php?nn=13920620001297>

۳. سخنان وزیر کشور در نشست مشترک با هیئت رئیسه اتاق بازرگانی، صنایع و معادن و کشاورزی ایران، <http://www.mehrnews.com/TextVersionDetail/2131203>

۴. دفاع وزیر کشور از برنامه‌های پیشنهادی خود در مجلس شورای اسلامی، <http://www.mehmews.com/TextVersionDetail/2116164>

وزیر کشور در برنامه پیشنهادی به مجلس شورای اسلامی اولویت‌ها و راهبردهای اجرایی در حوزه سیاسی را توسعه و تقویت نهادهای مردمی، شفافیت بخشیدن به فعالیت احزاب، قاعده‌مند کردن و مسئولیت‌پذیر ساختن نخبگان و نیروهای سیاسی، پشتیبانی از فعالیت احزاب قانونی و تشکل‌های سیاسی دارای شناسنامه در راستای افزایش نقش آنها در اداره جامعه معرفی کرد.^۱

دکتر رحمانی فضلی همچنین با حضور در رسانه ملی و گفتگوی ویژه خبری بیان داشت که وزارتخانه با ایجاد یک فضای مطلوب به‌منظور نهادینه کردن و قاعده‌مند کردن رفتارهای سیاسی باید بتواند با امنیت، آرامش، مسئولیت‌پذیری و پاسخگویی فعالیت‌های سیاسی، رواج‌دهنده فرهنگ و رفتار مناسب سیاسی باشد.^۲

- توسعه اجتماعی

بخشی از وظایف وزارت کشور در حوزه اجتماعی تعریف شده است. رحمانی فضلی در برنامه ارائه شده به مجلس شورای اسلامی به موضوع افول برخی از ارزش‌های اخلاقی در جامعه و تأثیر آن بر افزایش آسیب‌های اجتماعی (مانند بزهکاری، مواد مخدر و...)، عدم توجه کافی به مقوله توسعه پایدار اجتماعی، ضعف در نظام مدیریت حوادث و بلایای طبیعی و عدم بهره‌مندی از ظرفیت‌های بیمه‌ای حوادث در کشور و ... اشاره کرده است.

وزیر کشور همچنین در بخش اولویت‌ها و راهبردهای اجرایی بر استفاده از ابزارهای فرهنگی، آموزشی و رسانه‌ها برای پیشگیری و مقابله با ناهنجاری‌های فرهنگی و اجتماعی، تلاش جهت ارتقای سطح اعتماد عمومی به نیروی انتظامی، صیانت از ارزش‌های دینی همچون عفاف و حجاب در جامعه اهتمام به اجرای جدی سیاست‌ها و برنامه‌های مبارزه با مواد مخدر سنتی و جدید، سامان‌بخشی مناطق حاشیه‌نشین و پیشگیری و کنترل ناهنجاری‌های عمومی ناشی از آن و ... تأکید کرد.^۳

رحمانی فضلی در دفاع از برنامه پیشنهادی خود در مجلس شورای اسلامی در مقوله توسعه اجتماعی بر مدیریت و ساماندهی آسیب‌های اجتماعی، تقویت مناسبت‌های اجتماعی مبتنی بر اخلاق و قانون، ساماندهی و تقویت تشکل‌های مردم‌نهاد، تقویت و ترویج قانونگرایی و انضباط اداری و وجدان کاری و خودباوری در جامعه تأکید کرد.^۴

- توسعه امنیتی

بخشی از وظایف وزارت کشور در حوزه امنیتی تعریف شده است. رحمانی فضلی، در دفاع از

۱. متن برنامه‌های پیشنهادی دکتر رحمانی فضلی برای تصدی وزارت کشور در پیوست آورده شده است.

۲. سخنان وزیر کشور در گفتگوی ویژه خبری رسانه ملی، <http://www.yjc.ir/fa/print/4524673>

۳. متن برنامه‌های پیشنهادی دکتر رحمانی فضلی برای تصدی وزارت کشور در پیوست آورده شده است.

۴. دفاع وزیر کشور از برنامه‌های پیشنهادی خود در مجلس شورای اسلامی، <http://www.mehnews.com/TextVersionDetail/2116164>

برنامه‌های خود در مجلس شورای اسلامی گفت که در حوزه امنیتی نگاه وزارتخانه مبتنی بر امنیت پایدار همه‌جانبه خواهد بود. در مقوله امنیت پایدار همه‌جانبه سه رکن اصلی مردم، رضایتمندی آنها و قانونمداری و اعتقادات دینی و اخلاق مبنا خواهد بود.

به عقیده وزیر کشور زمانی خیال دشمنان از تهدید ایران کاملاً رفع می‌شود که علاوه بر امنیت انتظامی و نظامی به دنبال امنیت پایدار در حوزه‌های روانی، اجتماعی، سیاسی و اقتصادی باشیم.^۱ ایشان در برنامه پیشنهادی خود به مجلس شورای اسلامی در بخش بیان اولویت‌ها و راهبردهای اجرایی در حوزه امنیت، به مسائلی همچون تعریفی بدیع و جامع از حوزه عمل و خدمات‌رسانی نیروی انتظامی، تدوین مدل بومی و الگوی پایدار برای امنیت کشور، گسترش پدافند غیرعامل، تقویت امنیت پایدار در مناطق مرزی و مدیریت مؤثر مرزها و ... توجه داشته است.^۲ وزیر کشور همچنین در نشست خبری که همزمان با آغاز به کار چهارمین دوره شورای اسلامی شهر و روستا برگزار شد افزوده است که قوانین امنیتی باید به گونه‌ای باشند که باعث تسهیل و نه اینکه محدودکننده، هدایت‌کننده و بازدارنده رفتارهای سیاسی بشوند و ایشان در ادامه عنوان می‌کند که دولت یازدهم هرگز چنین برنامه‌ای در این حوزه نخواهد داشت.^۳

ب) تغییر ساختار وزارت کشور

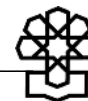
تا قبل از دولت یازدهم، وزارت کشور از پنج معاونت تشکیل شده بود که این معاونت‌ها و زیرمجموعه‌هایشان شامل معاونت امنیتی و انتظامی (دفاتر امور امنیتی، امور انتظامی، امور اتباع و مهاجرین خارجی و امور مرزی)، معاونت سیاسی (دفاتر امور سیاسی، انتخابات و تقسیمات کشوری)، معاونت هماهنگی امور عمرانی (دفاتر فنی، حمل‌ونقل و دبیرخانه شورای عالی هماهنگی ترافیک شهرهای کشور و امور شوراها و شهرداری‌ها)، معاونت برنامه‌ریزی، توسعه منابع و امور اقتصادی (اداره کل توسعه منابع انسانی، دفتر برنامه‌ریزی و بودجه، دفتر هماهنگی امور اقتصادی استانداری‌ها، اداره کل امور مالی و اداره کل رفاه و پشتیبانی)، معاونت امور حقوقی، مجلس و بین‌الملل (دفاتر امور حقوقی، امور مجلس و امور بین‌الملل) بود.

اگر وظایف و کارکردهای وزارت کشور را در حوزه سیاسی، اجتماعی، امنیتی و عمرانی تقسیم‌بندی کنیم، دولت یازدهم تأکید ویژه‌ای بر کارکردهای عمرانی و اقتصادی وزارتخانه داشته

۱. دفاع وزیر کشور از برنامه‌های پیشنهادی خود در مجلس شورای اسلامی، <http://www.mehnews.com/TextVersionDetail/2116164>.

۲. متن برنامه‌های پیشنهادی دکتر رحمانی‌فضلی برای تصدی وزارت کشور در پیوست آورده شده است.

۳. نشست خبری وزیر کشور همزمان با آغاز به کار چهارمین دوره شورای اسلامی شهر و روستا،

است. به همین دلیل وزیر کشور برنامه‌های کلی خود را براساس رویکرد توسعه‌محور بنیان نهاده و در این بین تأکید دولت بر توسعه اقتصادی است.

وزیر کشور با حضور در رسانه ملی در تاریخ ۱۶ شهریورماه «اقتصاد» را موضوع اصلی روز کشور دانست و عنوان کرد اقتصاد بحثی است که دشمنان به این مسئله اهمیت می‌دهند و رویکرد تحریم را اتخاذ کرده‌اند و به همین دلیل مقام معظم رهبری تأکید زیادی روی موضوع اقتصاد و پیشرفت دارند. وزیر کشور در همین برنامه درباره رابطه اقتصاد با این وزارتخانه می‌گوید وزارت کشور دو وظیفه اصلی مرتبط با این مسئله دارد؛ نخست اعمال حاکمیت نظام در مناطق و دیگری اجرای سیاست‌های عمومی دولت.^۱

به نظر می‌رسد این تفکر تا بدان حد برای دولت یازدهم مهم است که وزیر کشور در ادامه بیان می‌کند که استانداران باید دارای تفکر اقتصادی باشند تا در جذب سرمایه و تجهیز منابع و به‌کارگیری آنها مؤثر واقع شوند.

به عقیده رحمانی فضلی وزارت کشور می‌تواند به‌عنوان عامل هماهنگ‌کننده پروژه‌های اقتصادی در استان‌ها نقش بسیار مهمی داشته باشد؛ چراکه استاندار نفر اول استان در هماهنگی دستگاه‌هاست.

در ساختار جدید وزارتخانه که در شهریورماه ۱۳۹۲ به امضای عبدالرضا رحمانی فضلی، وزیر کشور و محمدباقر نوبخت (سرپرست معاونت توسعه مدیریت و سرمایه انسانی رئیس‌جمهور) رسید، پنج معاونت تصویب شده است (شکل ۱). در ساختار جدید، معاونت امنیتی و انتظامی از چهار دفتر (امور امنیتی، امور انتظامی، امور اتباع و مهاجرین خارجی و مرزی)، معاونت سیاسی شامل سه دفتر (امور سیاسی، انتخابات و تقسیمات کشوری)، معاونت عمران و توسعه امور شهری و روستایی شامل سه دفتر (سازمان شهرداری‌ها و دهیاری‌های کشور، امور شوراهای اسلامی شهر و روستا و حمل‌ونقل و دبیرخانه شورای عالی هماهنگی ترافیک شهرهای کشور)، معاونت توسعه مدیریت و منابع انسانی شامل پنج دفتر (اداره کل توسعه منابع انسانی، برنامه‌ریزی و بودجه، اداره کل امور مالی و ذی‌حسابی، اداره کل امور رفاه و پشتیبانی و تشکیلات و روش‌ها) و معاونت هماهنگی امور اقتصادی و توسعه منطقه‌ای شامل دو دفتر (برنامه‌ریزی امور اقتصادی و توسعه منطقه‌ای و هماهنگی امور سرمایه‌گذاری و اشتغال) است.^۲

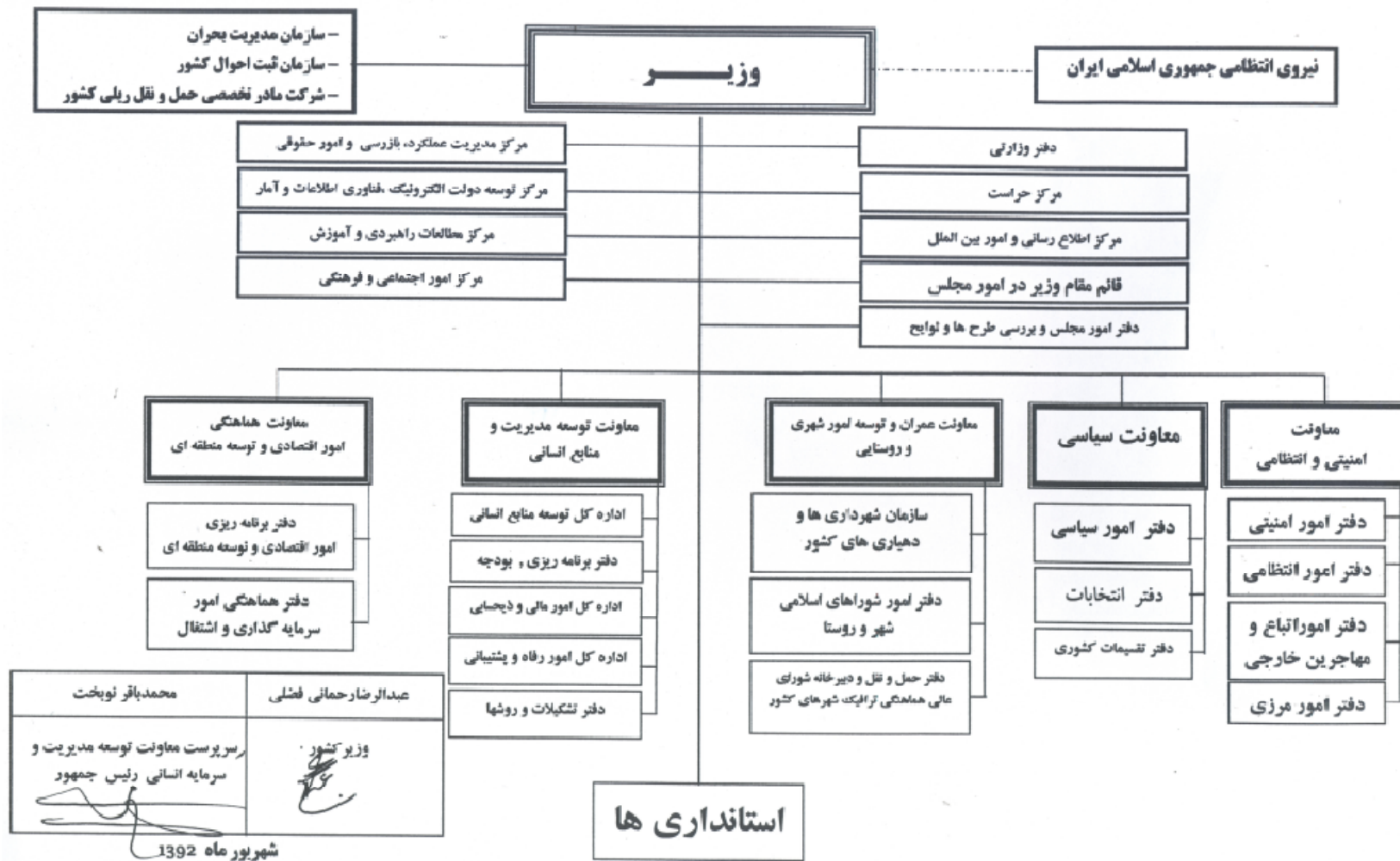
<http://www.farsnews.com/newstext.php?nn=13920617000121>

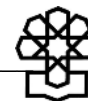
۱. سخنان وزیر کشور در رسانه ملی،

<http://moi.ir/Portal/File/ShowFile.aspx?ID=5156fdb5-cc2d-4d1e-803d-77ac818bbb59>

۲. ساختار جدید وزارت کشور،

نمودار سازمانی وزارت کشور

موضوعات مورد تأکید وزارتخانه در دولت یازدهم

وزیر کشور علاوه بر ارائه اولویت‌ها و راهبردهای اجرایی خود، به‌طور جزئی در سخنرانی‌های خود به موضوعات و مواردی پرداخته که در چارچوب برنامه‌ها و راهبردهای کلان وی می‌گنجد و به نوعی تصریح‌کننده آن برنامه‌ها و راهبردهای کلان است. در اینجا به بیان این موضوعات و موارد می‌پردازیم:

۱. معیارهای انتخاب استانداران

یکی از مسائل همیشگی و چالش‌برانگیز در وزرات کشور، مسئله انتخاب استانداران است. در واقع به‌دلایل چندی این موضوع همیشه از حساسیت‌های ویژه‌ای برخوردار بوده است. اول اینکه انتخاب استانداران تکمیل‌کننده شبکه اجرایی دولت در تمام کشور است و استانداران وظیفه اجراسازی سیاست‌های دولت را عهده‌دار می‌باشند. دوم اینکه هر حزب، جناح و گروهی تلاش می‌کند تا افراد همفکر و همسوی بیشتری از خود را به پست‌های حساس و مهم برسانند تا قدرت بیشتری در عرصه سیاسی داشته باشند و بالطبع برای نظارت بر تمام استان‌ها، منصب استانداری بسیار مهم است.

به‌دلیل اهمیت این موضوع است که هم وزیر کشور و هم رئیس‌جمهور در سخنان خود تأکید خاصی بر انتخاب استانداران داشته‌اند و به دفعات درباره این مسئله صحبت کرده‌اند. رئیس‌جمهور در سخنان خود در مراسم تودیع و معارفه وزرای کشور به بیان شرایط و ویژگی‌های لازم برای یک استاندار مطلوب از دید دولت یازدهم پرداخت. در نگاه رئیس‌جمهور، چهره، بیان، سخن، رفتار، منش و برخورد استانداران باید به نحوی باشد که برای مردم آرامش‌بخش و اعتمادآفرین باشد.

همچنین استانداران، فرمانداران و بخشداران باید به مردم نگاه احترام‌آمیز داشته و بر این باور باشند که با مردمی بزرگ، فکور و هوشمند روبرو هستند. از دیدگاه ایشان آنچه که در گزینش یک استاندار حائز اهمیت است تعهد به نظام و مردم، تخصص، دست‌پاکی، فداکاری، ایثارگری و داشتن برنامه است. به‌نظر رئیس‌جمهور تعلق جناحی تأثیری در گزینش یک استاندار ندارد؛ چراکه دولت یازدهم یک دولت فراجناحی می‌باشد و تعلقات حزبی و گروهی در این دولت مد نظر نمی‌باشد.^۱

رحمانی فضلی در سخنرانی خود در مجلس شورای اسلامی، یکی از اصلی‌ترین دغدغه‌های خود را عزل و نصب مدیران در استان‌ها دانست. در نگاه وزیر کشور کسانی در دولت یازدهم به‌عنوان استاندار انتخاب خواهند شد که بتواند با ترکیب علم و عقل از آب، خاک و هوا در مناطق،

ثروت و قدرت تولید کنند.^۱

رحمانی فضل‌ی هچنین در سفر به استان اصفهان،^۲ برنامه گفتگوی ویژه خبری در رسانه ملی^۳ و در آیین آغاز به‌کار دوره چهارم شوراهای اسلامی شهر و روستا^۴ بر ویژگی‌هایی همچون تفکر معتدل، نگاه اقتصادی و توسعه‌محوری، سابقه مفید، پاکدستی خود و اطرافیان، قبول داشتن برنامه‌های دولت تدبیر و امید و قدرت تعامل با مردم و نمایندگان مجلس در انتخاب استانداران تأکید کرد.

۲. تقسیمات کشوری

وزیر کشور در برنامه پیشنهادی خود به نمایندگان مجلس شورای اسلامی در قسمت مهمترین چالش‌ها و نارسایی‌های موجود در وزارت کشور به موضوع تقسیمات کشوری اشاره کرده است. وی در این باره بر نبود ضوابط مناسب و مدل جامع برای تصمیم‌گیری تأکید و در اولویت‌ها و راهبردهای اجرایی به بازشناسی معضلات موجود در نظام تقسیمات کشوری و تلاش در جهت رفع این مشکلات با مشورت مجلس شورای اسلامی (تدوین نظام جامع و مطلوب تقسیمات کشوری) اشاره می‌کند.^۵

همچنین وزیر کشور در دفاع از برنامه‌های خود در مجلس شورای اسلامی موضوع تقسیمات کشوری را یکی از مهمترین دغدغه‌های نمایندگان دانست و اذعان داشت که شرایط کنونی برای تقسیمات کشوری جوابگو نیست و اتفاقاتی افتاده که قانون سال ۱۳۶۲ نیز که اکنون جاری است رعایت نشده است.^۶

همچنین وزیر کشور در آیین آغاز به‌کار دوره چهارم شوراهای اسلامی شهر و روستا عنوان می‌کند که تقسیمات کشوری از موضوعات مهم و وظایف اصلی وزارت کشور به‌شمار می‌رود و دولت یازدهم بنا دارد تا لایحه‌ای به مجلس ارائه کند و طرح جامع تقسیمات کشوری مبتنی بر نیازهای روز را به تصویب مجلس شورای اسلامی برساند.^۷

۱. دفاع وزیر کشور از برنامه‌های پیشنهادی خود در مجلس شورای اسلامی، <http://www.mehmews.com/TextVersionDetail/2116164>

۲. سخنرانی وزیر کشور در سفر به اصفهان، <http://www.irna.ir/Print.aspx?NID=80794770>

۳. سخنان وزیر کشور در گفتگوی ویژه خبری رسانه ملی، <http://www.yjc.ir/fa/print/4524673>

۴. نشست خبری وزیر کشور همزمان با آغاز به‌کار چهارمین دوره شورای اسلامی شهر و روستا،

<http://www.farsnews.com/newstext.php?nn=13920612000340>

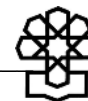
۵. متن برنامه‌های پیشنهادی دکتر رحمانی فضل‌ی برای تصدی وزارت کشور در پیوست آورده شده است.

۶. دفاع وزیر کشور از برنامه‌های پیشنهادی خود در مجلس شورای اسلامی،

<http://www.mehmews.com/TextVersionDetail/2116164>

۷. نشست خبری وزیر کشور همزمان با آغاز به‌کار چهارمین دوره شورای اسلامی شهر و روستا،

<http://www.farsnews.com/newstext.php?nn=13920612000340>

۳. حوادث غیرمترقبه و بلایای طبیعی

بخشی از وظایف و فعالیت‌های وزارت کشور در حوزه مدیریت بحران، بلایا و سوانح طبیعی است. دکتر رحمانی فضلی در برنامه پیشنهادی خود به مجلس شورای اسلامی اولویت‌ها و راهبردهای اجرایی در حوزه حوادث طبیعی و سوانح غیرمترقبه را پیشگیری و کاهش آسیب‌های ناشی از حوادث غیرمترقبه، توسعه و ساماندهی پیش‌بینی حوادث، تقویت سیستم هشدار به شهروندان مناطق در معرض حادثه، ارتقای جایگاه مدیریت بحران‌های طبیعی، تلاش در جهت ارتقای سطح آگاهی، ایمنی و آمادگی برای مقابله با بلایای طبیعی، استقرار نظام پایش، ارزشیابی و مستندسازی سیستم مدیریت بحران حوادث و بلایای طبیعی بیان کرد.^۱

ایشان همچنین با حضور در رسانه ملی و شرکت در گفتگوی ویژه خبری عنوان کرد که با توجه به شرایط جغرافیایی کشور، قرار گرفتن در منطقه‌ای حادثه‌خیز و بیابانی همیشه باید آمادگی لازم برای مواجهه با حوادث غیرمترقبه وجود داشته باشد.

به نظر وی سازمان مدیریت بحران باید هم در حوزه پیشگیری و هم در حوزه جبران به‌درستی نقش خود را ایفا کند. وزیر کشور همچنین تأکید کرد که منابع و اعتباراتی که برای عملکرد این سازمان تعریف شده حتماً باید در این حوزه به‌کار گرفته شود تا فعالیت‌های مفید و مثمرتری انجام شود. به عقیده رحمانی فضلی تمام نهادها متناسب با وظایفی که دارند باید به این امر کمک کنند و هر دستگاهی باید نقش خود را در مقابله با بلایای طبیعی ایفا کند ولی بیشترین نقش را در آموزش، رسانه‌ها برعهده دارند.^۲

۴. آسیب‌های اجتماعی

وزیر کشور در برنامه پیشنهادی به مجلس شورای اسلامی در حوزه اجتماعی و در بخش آسیب‌شناسی و نواقص وزارت کشور به افول برخی از ارزش‌های اخلاقی در جامعه و تأثیر آن بر افزایش آسیب‌های اجتماعی (مانند بزهکاری، مواد مخدر و...) اشاره می‌کند.

رحمانی فضلی در گفتگوی ویژه خبری بیان می‌کند که هرچیزی که رفتارهای شهروندان جامعه را از سبک زندگی معقول منحرف کند و باعث رفتارهایی شود که در شأن مردم مسلمان نیست، باید برطرف شود. ایشان در ادامه به برخی آسیب‌های اجتماعی همچون طلاق، اعتیاد و سرقت اشاره کرده است.

وزیر کشور در همین سخنرانی با اشاره به کارویژه‌های وزارت کشور بیان می‌کند که شورای

۱. متن برنامه‌های پیشنهادی دکتر رحمانی فضلی برای تصدی وزارت کشور در پیوست آورده شده است.

<http://www.yjc.ir/fa/print/4524673>

۲. سخنان وزیر کشور در گفتگوی ویژه خبری رسانه ملی،

اجتماعی طبق قانون در وزارت کشور تشکیل شده و تمام دستگاه‌های اجتماعی در آن عضویت دارند. شورای اجتماعی آسیب‌ها را شناسایی، کالبدشکافی و طبقه‌بندی می‌کند و برای حل مشکلات و معضلات اجتماعی راه‌حلهایی نیز مطرح می‌گردد که تحت عنوان طرح تحول اجتماعی از آن یاد می‌شود.^۱

همچنین وزیر کشور در نشست مشترک اتاق بازرگانی، صنایع و معادن و کشاورزی ایران در ۱۷ شهریورماه از مشکلات و معضلات اجتماعی دیگری در کشور سخن می‌گوید. از نظر ایشان اعتماد و صداقت در بین ایرانیان در حد مطلوبی نیست، تعداد چک‌های برگشتی، طلاق و اعتیاد نیز افزایش یافته است. از نگاه ایشان وزارت کشور باید با آسیب‌شناسی مشخص کند که چرا در یک جامعه اسلامی و کشوری با چنین سابقه کهن چنین خروجی‌های ضعیفی وجود دارد.^۲

۵. آمایش سرزمینی

وزیر کشور در برنامه پیشنهادی خود به مجلس شورای اسلامی یکی از کاستی‌های وزارت کشور را فقدان برنامه‌های مناسب آمایش سرزمینی به‌عنوان سند بالادست برنامه توسعه استان‌ها معرفی می‌نماید. در بخش اولویت‌ها و راهبردهای اجرایی در مدیریت و توسعه پایدار منطقه‌ای بر تسریع و کیفیت‌بخشی به طرح آمایش سرزمینی با رویکرد فقرزدایی، کاهش مهاجرت، عمران و توسعه روستایی و شهری، کارآفرینی و اشتغال مولد براساس ظرفیت‌ها و پتانسیل‌های استانی و تدوین اسناد «توسعه منطقه‌ای و استانی» تأکید می‌کند.^۳

رحمانی فضلی همچنین در گفتگوی ویژه خبری عنوان می‌کند مطالعات آمایش سرزمینی از برنامه دوم توسعه همیشه در دستور کار وزارت کشور و سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی بوده اما متأسفانه تاکنون هیچ استانی برنامه آمایش جامعی را به اتمام نرسانده است. در نگاه وزیر کشور مناطق و حوزه‌های مختلف باید به هم کمک کرده و مکمل یکدیگر باشند تا بهره‌وری افزایش یافته و طرح‌ها اقتصادی‌تر شوند که در این صورت سرعت رسیدن به اهداف تعیین شده نیز بیشتر خواهد شد.

به عقیده دکتر رحمانی فضلی برای اجرایی نمودن آمایش سرزمینی نیازمند همت و تلاش مجموعه سیستم می‌باشیم؛ چرا که آمایش سرزمینی؛ یک موضوع میان‌بخشی است که وزارت

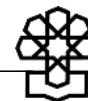
<http://www.yjc.ir/fa/print/4524673>

۱. سخنان وزیر کشور در گفتگوی ویژه خبری رسانه ملی،

۲. سخنان وزیر کشور در نشست مشترک با هیئت رئیسه اتاق بازرگانی، صنایع و معادن و کشاورزی ایران،

<http://www.mehrnews.com/TextVersionDetail/2131203>

۳. متن برنامه‌های پیشنهادی دکتر رحمانی فضلی برای تصدی وزارت کشور در پیوست آورده شده است.

کشور، استانداری‌ها، سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی (به‌عنوان متولی مطالعات آمایش سرزمینی) و دانشگاه‌ها و شرکت‌های مختلف در این زمینه نقش دارند.^۱

۶. شوراها و شهرداری‌ها

یکی از نهادهای مهم در راستای تحقق تمرکززدایی، مردم‌سالاری و مشارکت مردم در فرآیندهای سیاسی، شوراهای اسلامی شهر و روستا هستند.

وزیر کشور در برنامه پیشنهادی و در قسمت آسیب‌شناسی یکی از مسائل مهم در این حوزه را، عدم تفکیک مناسب حدود اختیارات و وظایف دولت با مدیریت‌های محلی معرفی می‌کند. ایشان در قسمت اولویت‌ها و راهبردهای اجرایی در حوزه شوراها و شهرداری‌ها به مسائلی همچون ارتقای جایگاه شهرداری‌ها، تهیه لایحه جامع مدیریت یکپارچه شهری به‌عنوان جایگزین قانون شهرداری‌ها مصوب ۱۳۳۴ و افزایش نقش شوراهای اسلامی شهر در مدیریت یکپارچه شهری و ... اشاره کرده است.^۲

وزیر کشور روز ۱۲ شهریورماه، همزمان با آغاز رسمی دوره چهارم شوراهای اسلامی شهر و روستا و برگزاری مراسم تحلیف اعضای شورا، با صدور پیامی بیان می‌کند که در سطح کشور نزدیک به ۳۴ هزار روستا و حدود ۱۲۰۰ شهر وجود دارد که تک تک آنها دارای شورایی هستند که اعضای آن باید ساکن شهر و روستای خود باشند و با تشکیل شوراها در دورترین روستاها تا بزرگ‌ترین شهرها، مدیریت محلی به نمایندگان مردم واگذار شده که این خود به معنای حضور مردم در صحنه مدیریت شهر و روستاست.^۳

۷. احزاب

مطمئناً یکی از وظایف اصلی و مهم وزارت کشور نحوه تعامل آن با جریان‌های سیاسی و احزاب است؛ کارویژه‌ای که شاید بیشتر از دیگر کارکردها و وظایف این وزارتخانه به چشم بیاید و مطرح باشد. به همین دلیل است که در بحث احزاب هم رئیس‌جمهور و هم وزیر کشور مباحثی را از زوایای متفاوت بیان کرده‌اند.

رئیس‌جمهور در سخنرانی خود در جلسه معارفه وزیر کشور، یکی از مشکلات جدی عرصه سیاست داخلی را نبود حزب به معنای واقعی در کشور می‌داند. از نگاه وی، به‌جای شکل‌گیری

<http://www.yjc.ir/fa/print/4524673>

۱. سخنان وزیر کشور در گفتگوی ویژه خبری رسانه ملی،

۲. متن برنامه‌های پیشنهادی دکتر رحمانی فضلی برای تصدی وزارت کشور در پیوست آورده شده است.

۳. پیام وزیر کشور به مناسبت آغاز به کار دوره چهارم شوراهای اسلامی شهر و روستا.

<http://www.irna.ir/Print.aspx?NID=80799072>

حزب و انجام کار تشکیلاتی بیشتر شاهد بحث‌های قبیله‌ای و گروهی بوده‌ایم. در واقع احزاب در کشور ما، احزاب موسمی و فصلی هستند و در ایام پیش از انتخابات در قالب دسته و گروه اقداماتی را انجام می‌دهند اما بعد از انتخابات فعالیت‌های خود را تعطیل می‌نمایند.^۱

وزیر کشور نیز در برنامه پیشنهادی خود به مجلس شورای اسلامی بخش مهمی از ضعف‌ها و نواقص فعلی وزارتخانه را در حوزه سیاسی، کوتاهی عمر ائتلاف میان احزاب، عدم ارائه برنامه جامع برای اداره کشور، آموزش ناکافی و عدم کادرسازی مناسب در احزاب معرفی کرده است.

همچنین در قسمت اولویت‌ها و راهبردهای اجرایی بر شفافیت بخشیدن به فعالیت احزاب، پشتیبانی از فعالیت احزاب قانونی و تشکل‌های سیاسی دارای شناسنامه در راستای افزایش نقش آنها در اداره جامعه، تلاش برای همگرایی بیشتر میان احزاب و جریان‌های مختلف سیاسی با تأکید بر اصل قانون‌مداری و اخلاق سیاسی و... تأکید می‌کند.^۲

رحمانی فضلی همچنین در گفتگوی ویژه خبری بیان می‌کند که نوع تکامل احزاب در ایران به‌گونه‌ای بوده که چه قبل از پیروزی انقلاب و چه بعد از آن هیچ‌وقت نتوانسته‌اند اعتماد مردم را جلب نمایند. ایشان به بیان دو ضعف اصلی احزاب اشاره می‌کند که اولین آن ناشی از این است که احزاب در ایران عموماً ریشه و افکارشان وارداتی است مثل احزاب چپ که قابل تطبیق با نظام جمهوری اسلامی نبوده‌اند و دومین ضعف مرتبط با احزاب که در دوره پهلوی بوده، این است که احزاب استقلال نداشتند.

اگرچه وزیر کشور بیان می‌کند که در حال حاضر تعداد احزاب در کشور بیش از ۳۵۰ حزب می‌باشد، اما به نظر ایشان هنوز نمی‌توان ادعا کرد که احزاب ما به‌صورت حرفه‌ای و قوی در عرصه سیاسی ظاهر شده و در شأن نظام و مردم کار می‌کنند.

ایشان همچنین در این زمینه توصیه‌هایی نیز به احزاب می‌کند که از آن جمله در کشور ما، احزاب به معنای ماکیاولی یعنی رسیدن به هدف با هر وسیله‌ای نباید وجود داشته باشد؛ چرا که در جمهوری اسلامی اعتقادات دینی و ارزش‌های انقلابی باید سرلوحه اعمال قرار گیرد. همچنین احزاب نباید منافع ملی و امنیت ملی را به خطر بیندازند و باید در جهت استفاده و بهره گرفتن از نیروی مردم وارد عمل شوند و تنها در این صورت هست که خواهیم توانست تجربه موفقیت حزبی را داشته باشیم.^۱

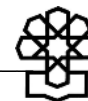
همچنین وزیر کشور با حضور در رسانه ملی، عنوان می‌کند دولت یازدهم و در رأس آنها

۱. سخنان رئیس‌جمهور در مراسم تودیع و معارفه وزرای کشور، <http://www.ima.ir/html/1392/13920528/80779714.html>

۲. متن برنامه‌های پیشنهادی دکتر رحمانی فضلی برای تصدی وزارت کشور در پیوست آورده شده است.

<http://www.yjc.ir/fa/print/4524673>

۱. سخنان وزیر کشور در گفتگوی ویژه خبری رسانه ملی،

رئیس‌جمهور به این امر معتقد است که باید احزاب حرفه‌ای در کشور وجود داشته باشد نه اینکه فعالیت احزاب موسمی و فصلی باشد. لازمه شکل‌گیری احزاب حرفه‌ای نیز این است که یک حزب اول طبق موازین قانونی ایجاد شود، فعالیت‌های در چارچوب قانون و هدفمند داشته باشد، عضوگیری کند، آموزش بدهد و کادرسازی کند. به عبارتی بهتر تمام سیستم‌های حزبی در دنیا این‌گونه عمل می‌کنند.^۱

همچنین وزیر کشور در آیین آغاز به کار دوره چهارم شوراهای اسلامی شهر و روستا بیان کرد که تلاش می‌شود با شفاف‌سازی، پاسخگویی و قانونمند کردن رفتارهای حزبی بتوانیم در تعمیق بینش سیاسی مردم و عملکرد مناسب حزبی در کشور گام‌های مؤثری برداشته شود.^۲

۸. سازمان‌های مردم‌نهاد

سازمان‌های مردم‌نهاد یکی دیگر از بخش‌های کاری وزارت کشور است که برخی وظایف وزارتخانه در این حوزه تعریف شده است. وزیر کشور در برنامه پیشنهادی خود در قسمت اولویت‌ها و راهبردهای اجرایی در حوزه حقوق و آزادی‌های سیاسی بر توسعه و نظام‌مند کردن سازمان‌های مردم‌نهاد و نظارت مستمر و قانونمند بر فعالیت آنها به منظور ارتقای کارآمدی و سطح کیفی فعالیتشان تأکید کرده است. همچنین ایشان در قسمت اولویت‌ها و راهبردهای اجرایی در حوزه مشارکت سیاسی برنامه پیشنهادی، بر توسعه و تقویت نهادهای مردمی تأکید می‌کند.^۳

وزیر کشور در گفتگوی ویژه خبری نیز درباره این موضوع تأکید نمود که در حوزه‌های اجتماعی سازمان‌های مردم‌نهاد و NGOهای فراوانی وجود دارند که در چارچوب قوانین ساماندهی شده و می‌توانند مثمرتر باشند. از این رو وزارت کشور قطعاً از تجربیات این نهادها استفاده خواهد کرد.^۴

ارزیابی برنامه‌های وزیر کشور

در این قسمت تلاش شده تا براساس سرفصل‌های برنامه‌های وزیر و سخنرانی‌های ایشان به شناسایی نقاط قوت و ضعف برنامه‌ها برای اداره وزارتخانه پرداخته شود. البته لازم به ذکر است که معاونت نظارت مجلس شورای اسلامی با تهیه گزارشی قبل از رأی اعتماد مجلس به بررسی

۱. سخنان وزیر کشور در رسانه ملی، <http://www.farsnews.com/newstext.php?nn=13920617000121>

۲. نشست خبری وزیر کشور همزمان با آغاز به کار چهارمین دوره شورای اسلامی شهر و روستا،

۳. متن برنامه‌های پیشنهادی دکتر رحمانی فضل‌ی برای تصدی وزارت کشور در پیوست آورده شده است. <http://www.farsnews.com/newstext.php?nn=13920612000340>

۴. سخنان وزیر کشور در گفتگوی ویژه خبری رسانه ملی، <http://www.yjc.ir/fa/print/4524673>

میزان انطباق برنامه‌های دکتر عبدالرحمان فضلی با قوانین بالادستی پرداخت که از این لحاظ برنامه‌های وزیر با تمامی ۳۰ ردیف استخراجی تکالیف وزارتخانه طبق قانون برنامه پنجم توسعه، براساس نظر کارشناسی نظارت منطبق یا همسو بوده است (پیوست ۲).

الف) نقاط قوت

با تحلیل دوباره سخنان وزیر کشور می‌توان به مسائل و موضوعات مهمی که در برنامه رحمانی فضلی به قدر کافی مورد تأکید قرار گرفته اشاره کرد. موارد و موضوعاتی که از عزم وزیر برای اصلاح یا ایجاد روندهای جدید در آن حوزه حکایت دارد. از جمله این موضوعات می‌توان به موارد زیر اشاره کرد:

۱. اهمیت به اقوام و اقلیت‌ها

یکی از موارد مهم و مورد توجه هم رئیس‌جمهور و هم وزیر کشور توجه به مناطق مختلف کشور و استفاده از نیروهای بومی و اقلیت‌هاست.

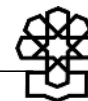
در نگاه رئیس‌جمهور، همه مردم در حقوق شهروندی برابر هستند و در دولت، هیچ مقامی به‌ویژه مسئولان وزارت کشور نباید بین اقوام و مذاهب مختلف، در اعطای حقوق شهروندی تفاوتی قائل شود؛ چراکه همه در این حقوق برابر هستند و هیچ فرقی بین یک ترک، لر، بلوچ و عرب وجود ندارد. در ایران دولت فارس یا دولت ترک و عرب وجود ندارد بلکه دولت ایران وجود دارد.

از این رو وزارت کشور؛ وزارتخانه‌ای است که مسئولیت عملیاتی نمودن و اجراسازی حقوق شهروندی در سراسر کشور به‌صورت یکسان و برای همه را برعهده دارد و عملکرد وزارتخانه باید به‌گونه‌ای باشد که احساس تساوی، عدالت و فرصت برابر برای همه مردم به‌وجود آید.

رئیس‌جمهور همچنین در سخنرانی خود در وزارت کشور رویه دولت یازدهم را به‌کارگیری و استفاده از نیروهای بومی و محلی در هر استان بیان کرد مگر در جاهایی که اختلافات شدید باشد و نتوان از این نیروهای بومی و محلی استفاده کرد. به نظر رئیس‌جمهور استفاده از نیروهای بومی و محلی باعث ایجاد احساس آرامش بیشتر در بین مردم منطقه می‌شود.^۱

رحمانی فضلی نیز مهمترین مشکل پیش روی وزارت کشور را نابرابری‌ها، عدم توازن‌ها و عقب‌افتادگی‌های تاریخی در گستره جغرافیایی کشور بیان کرده است. از این رو ایشان تأکید ویژه‌ای

۱. سخنان رئیس‌جمهور در مراسم تودیع و معارفه وزرای کشور،

بر توسعه همزمان مناطق و لزوم توجه به مناطق کمتر توسعه یافته در سخنان خود داشته است.^۱ به عقیده دکتر رحمانی فضلی در توزیع بودجه‌های عمومی باید توجه خاصی به استان‌های کمتر توسعه یافته شود تا سهم این مناطق افزایش یابد و یا می‌توان احکام بودجه‌ای را به گونه‌ای نوشت که در جذب سرمایه از مناطق دارای سرمایه زیاد به مناطق کمتر توسعه یافته موفق شد.^۲ همچنین در نگاه وزیر کشور در بحث توسعه اقتصادی باید بر مردم، تخصص‌های مختلف مناطق و نواحی تکیه شود و اینکه باید تمام قابلیت‌ها و استعدادها را برای رشد و توسعه در نظر گرفت.^۳

۲. توجه به تقسیمات کشوری

بدون شک یکی از مهمترین مشکلات و معضلات سیاست داخلی در حوزه تقسیمات کشوری است. در واقع به دلیل ساختار ناهمگون میان بودجه‌ریزی و آمایش سرزمینی یکی از مطمئن‌ترین و شاید سهل‌الوصول‌ترین راه‌ها برای دستیابی و بهره‌مندی از بودجه بیشتر، ارتقای واحد تقسیمات کشوری بوده است. از این رو طی این سال‌ها ارتقای واحد به عنوان نوعی امتیازدهی در میان مسئولان در مرکز کشور به مسئولان و مقامات محلی تلقی شده که به علت عدم رعایت قوانین و مقررات در اجرای قانون، آلوده به نوعی سیاسی‌کاری شده که بالطبع تالی فاسد بسیاری داشته است.

به خصوص اگر به این موضوع توجه داشته باشیم که دولت براساس بند «الف» تبصره (۶۹) ماده واحده قانون برنامه پنج‌ساله دوم توسعه جمهوری اسلامی ایران و ماده (۷۳) قانون برنامه پنج‌ساله چهارم توسعه جمهوری اسلامی ایران موظف شد برنامه طرح جامع تقسیمات کشوری را تهیه و جهت تصویب به مجلس شورای اسلامی تقدیم کند. چون لایحه به مجلس ارائه نشد در قانون برنامه پنج‌ساله پنجم توسعه کشور براساس ماده (۱۸۶) به دولت اجازه داده شده تا نسبت به تدوین «برنامه جامع تقسیمات کشوری» اقدام کند.

در برنامه دولت یازدهم و برنامه وزیر کشور تأکید ویژه‌ای بر این موضوع شده و دکتر رحمانی فضلی در برنامه پیشنهادی خود به نمایندگان مجلس شورای اسلامی به درستی یکی از مهمترین چالش‌ها و نارسایی‌های حوزه‌های اصلی فعالیت وزارتخانه را موضوع تقسیمات کشوری بیان کرده و در این باره بر نبود ضوابط مناسب و مدل جامع برای تصمیم‌گیری در این خصوص و

۱. دفاع وزیر کشور از برنامه‌های پیشنهادی خود در مجلس شورای اسلامی،

<http://www.mehrnews.com/TextVersionDetail/2116164>

<http://www.farsnews.com/newstext.php?nn=13920617000121>

۲. سخنان وزیر کشور در رسانه ملی،

۳. متن برنامه‌های پیشنهادی دکتر رحمانی فضلی برای تصدی وزارت کشور در پیوست آورده شده است.

ضرورت تدوین نظام جامع و مطلوب تقسیمات کشوری اشاره کرده است.

همچنین وزیر کشور در دفاع از برنامه پیشنهادی خود در مجلس شورای اسلامی به درستی بیان می‌کند که شرایط کنونی برای تقسیمات کشوری جوابگو نیست و اتفاقاتی افتاده که قانون سال ۱۳۶۲ نیز که اکنون جاری است رعایت نشده است. از نظر وزیر کشور تلاش دولت و مجلس شورای اسلامی برای تدوین قانونی جامع در این زمینه تا حدود زیادی می‌تواند مشکلات رخ داده در این سال‌ها را پایان دهد.^۱

۳. توجه به بحث شوراهای و مدیریت جامع خدمات شهری

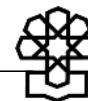
تمرکزگرایی از آفات مدیریتی در نظام‌های سیاسی است و موجب بدکارکردی‌ها و سوءمدیریت‌ها در اداره امور می‌شود. با توجه به ساختار نظام سیاسی جمهوری اسلامی یکی از بهترین راه‌های تمرکززدایی، تشکیل شوراهای اسلامی شهر و روستا و تفویض برخی از اختیارات به این نهاد مردمی است. طبق اصل هفتم قانون اساسی، شوراها «از ارکان تصمیم‌گیری و اداره امور کشورند» و فصل جداگانه‌ای نیز در قانون به آن اختصاص داده شده است. با این حال، جایگاه و نقش شوراهای در قوانین و مقررات موجود اساساً به جایگاهی مشورتی تنزل یافته است و شوراهای در عمل برخی اختیارات حاشیه‌ای نهادهای دولتی مرکزی و نمایندگان آنها در استان‌ها را برعهده دارند.

این درحالی است که در برنامه‌های توسعه، تأکید فراوانی به اهمیت دادن و تقویت این نهاد شده است. در برنامه سوم توسعه کشور در قالب ماده (۱۳۶) و در برنامه چهارم در ماده (۱۵۴) دولت موظف به شناسایی و واگذاری وظایف، امور و فعالیت‌های قابل واگذاری دستگاه‌های اجرایی به شهرداری‌ها شد که این امر اتفاق نیفتاد. در ماده (۱۷۳) قانون برنامه پنجم توسعه نیز دولت مجاز شده است در طول برنامه نسبت به تهیه برنامه جامع مدیریت شهری به منظور دستیابی به ساختار مناسب و مدیریت هماهنگ و یکپارچه شهری در محدوده و حریم شهرها، اقدام قانونی به عمل آورد.

با توجه به این مقدمه و تشریح وضعیت، به نظر می‌رسد یکی از نقاط قوت برنامه وزیر، تأکید ویژه‌ای بوده که بر این حوزه داشته است.

وزیر کشور روز دوازدهم شهریورماه، همزمان با آغاز رسمی دوره چهارم شوراهای اسلامی شهر و روستا و برگزاری مراسم تحلیف اعضای شورا، با صدور پیامی تأکید کرد که با تشکیل شوراهای در دورترین روستاها تا بزرگترین شهرها، مدیریت محلی به نمایندگان مردم واگذار شده

۱. دفاع وزیر کشور از برنامه‌های پیشنهادی خود در مجلس شورای اسلامی،

که این خود به معنای حضور مردم در صحنه مدیریت شهر و روستاست.^۱ رحمانی فضلی در برنامه پیشنهادی و در قسمت آسیب‌شناسی یکی از مسائل مهم حوزه سیاست داخلی را، عدم تفکیک مناسب حدود اختیارات و وظایف دولت با مدیریت‌های محلی معرفی می‌کند. ایشان در قسمت اولویت‌ها و راهبردهای اجرایی در حوزه شوراها و شهرداری‌ها به مسائلی همچون ارتقای جایگاه شهرداری‌ها، تهیه لایحه جامع مدیریت یکپارچه شهری به‌عنوان جایگزین قانون شهرداری‌ها مصوب ۱۳۳۴ و افزایش نقش شوراهای اسلامی شهر در مدیریت یکپارچه شهری و ... اشاره می‌کند.^۲ بدون شک اگر این گفته‌های وزیر عملی گردد و نقش شوراها مشخص شود گام بلندی در راستای تمرکززدایی و مدیریت بهتر امور شهرها و روستاها برداشته شده است.

۴. توجه به مدیریت بحران و بلایای طبیعی

همان‌طور که گفته شد بخشی از وظایف و فعالیت‌های وزارت کشور در حوزه مدیریت بحران، بلایا و سوانح طبیعی است و وزیر در برنامه پیشنهادی خود به مجلس شورای اسلامی به‌طور جامع و کامل به این موضوع پرداخته بود. به‌خصوص، اگر به این نکته توجه کنیم که کشور ما در معرض بلایا و سوانح طبیعی چون سیل و زلزله نیز قرار دارد و از این لحاظ توجه ایشان از اهمیت و اعتبار فراوانی برخوردار است.

دکتر رحمانی فضلی علاوه بر اینکه از آموزش شهروندان و کمک گرفتن از رسانه‌ها سخن گفته، همچنین تأکید کرده است که سازمان مدیریت بحران باید هم در حوزه پیشگیری و هم در حوزه جبران خسارت‌ها فعال باشد و ردیف‌ها و منابع اختصاص یافته به بلایا و سوانح طبیعی حتماً باید در همین حوزه هزینه شود.

ب) نقاط ضعف

به نظر می‌رسد در برنامه پیشنهاد شده وزیر کشور به برخی مسائل تأکید زیاد شده و در کنار آن به مسائل دیگری، که به جهت اهمیت‌شان نیازمند توجه راهبردی است، کم‌توجهی شده که تأکید کافی به آنها بدون شک باعث موفقیت اقدامات دولت در زمینه سیاست داخلی خواهد شد.

۱. برجسته شدن مسائل اقتصادی

براساس وظایف و کارکردهای تعریف شده برای وزارت کشور، این وزارتخانه ترکیبی از امور سیاسی - اجتماعی، امنیتی - انتظامی و عمرانی - شهرداری را برعهده دارد. به جرئت می‌توان گفت

۱. پیام وزیر کشور به مناسبت آغاز به کار دوره چهارم شوراهای اسلامی شهر و روستا،

<http://www.irna.ir/Print.aspx?NID=80799072>

۲. متن برنامه‌های پیشنهادی دکتر رحمانی فضلی برای تصدی وزارت کشور در پیوست آورده شده است.

یکی از مشکلات و معضلات همیشگی وزارت کشور این بوده که در هر برهه‌ای از زمان بخشی از این وظایف برجسته شده و معمولاً به کارکردهای دیگر وزارتخانه اگر نگوییم بی‌توجهی ولی کم‌توجهی شده است.

به‌عنوان مثال در دوره‌ای توسعه سیاسی در دستور کار قرار گرفت و در نتیجه بیشتر به وظایف و کارکردهای سیاسی این وزارتخانه مانند احزاب، شوراهای سازمان‌های مردم‌نهاد تأکید شد و در دوره بعد بیشتر به کارکردهای امنیتی وزارتخانه اهمیت داده می‌شد. در این دوره نیز به‌نظر می‌رسد که وظایف و کارکردهای عمرانی و اقتصادی وزارتخانه در اولویت قرار گرفته است. در واقع به‌نظر می‌رسد کمتر پیش آمده که وزرای کشور برنامه‌ای جامع و با در نظر گرفتن و اهمیت دادن به تمام کارکردهای وزارتخانه اتخاذ و در پی عملی نمودن آن باشند.

عبدالرضا رحمانی فضلی در آیین تودیع و معارفه استاندار خراسان شمالی، از اهمیت مسائل اقتصادی در دولت یازدهم گفت و با اشاره به اینکه باید هر نوع تفکری که ناظر بر منافع مردم باشد، به گفتمان مسئولان در این دولت تبدیل شود، افزود: مسائل سیاسی، اجتماعی، فرهنگی برای ما مهم است، لکن برای ما اولویت اقتصاد و توسعه است.^۱ در واقع این رویه تا بدان حد برای دولت جدید مهم است که ساختار وزارتخانه با تأکید بر مسائل اقتصادی نیز تغییر یافت.

یکی از نتایجی که تأکید بر مسائل اقتصادی و برجسته شدن این بُعد از کارویژه‌ها در وزارتخانه به همراه خواهد داشت می‌تواند کم‌توجهی به کارکردهای سیاسی و امنیتی وزارتخانه باشد. به‌خصوص، اگر به این موضوع توجه شود که در دوره پیش به‌دلیل برجسته شدن کارکردهای امنیتی و انتقادات فراوانی که نسبت به این رویه وزارت کشور صورت گرفت، به‌نظر می‌رسد در این دوره نوعی بی‌توجهی به این موضوع شده است (به‌ویژه اگر به این نکته توجه کرد که نیروی انتظامی به‌عنوان مهمترین نهاد فعال در زمینه تأمین امنیت داخلی زیر نظر این وزارتخانه فعالیت می‌کند).

۲. کم‌توجهی به سازمان‌های مردم‌نهاد

افزایش نقش و اهمیت سازمان‌های مردم‌نهاد در دنیای معاصر، تدوین قوانین و مقرراتی برای سر و سامان دادن به مسائل مربوط به این سازمان‌ها را تبدیل به امری ضروری ساخته است. حق آزادی تشکل‌ها یکی از حقوق اولیه شهروندی است که در اصل بیست‌وششم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران بدان تصریح شده است. از این رو برای ایجاد و توسعه سازمان‌های مردم‌نهاد و فراهم کردن بسترهای مناسب، تدوین قانون ناظر بر این موضوع ضرورت دارد. بی‌شک تدوین چنین

۱. وزیر کشور در آیین تودیع و معارفه استاندار خراسان شمالی، <http://www.farsnews.com/printable.php?nn=13920630000723>

قانونی از یکسو موجب تقویت جایگاه قانونی این سازمان‌ها می‌شود و ازسوی دیگر مشکلات و تبعات ناشی از خلأهای قانونی و ایرادهای آیین‌نامه فعلی را مرتفع می‌سازد، اما وزیر کشور کمتر به این موضوع و به ارائه سیاست‌ها و راهکارهای عملی برای تقویت سازمان‌های مردم‌نهاد پرداخته است. این درحالی است که سازمان‌های مردم‌نهاد یکی از بخش‌های کاری مهم وزارت کشور می‌باشد.

هرچند وزیر کشور در برنامه پیشنهادی خود در قسمت اولویت‌ها و راهبردهای اجرایی در حوزه حقوق و آزادی‌های سیاسی بر توسعه و نظام‌مند کردن سازمان‌های مردم‌نهاد و نظارت مستمر و قانونمند بر فعالیت آنها به‌منظور ارتقای کارآمدی و سطح کیفی فعالیتشان تأکید داشته است و در قسمت اولویت‌ها و راهبردهای اجرایی در حوزه مشارکت سیاسی برنامه پیشنهادی، بر توسعه و تقویت نهادهای مردمی تأکید می‌کند،^۱ اما وزیر کشور اصلاً به این موضوع نپرداخته است که چه راهکارهایی برای تقویت این تشکل‌ها و مشارکت آنها در فرآیند مدیریت جامعه، حرفه‌ای کردن عملکرد آنها و تدوین و تصویب قانون فعالیت سازمان‌های مردم‌نهاد در نظر دارد.

۳. عدم ارائه راهکارهای عملی برای تقویت احزاب

یکی از مسائلی که در حوزه سیاست داخلی فقدان آن به نوعی در تجربه سی‌ساله جمهوری اسلامی احساس می‌شود، نقش مهم و حیاتی احزاب سیاسی در مدیریت عقلانی و مشارکتی کشور است. احزاب کارویژه‌هایی چون ایجاد جامعه‌پذیری سیاسی در بین شهروندان، ادغام افراد و گروه‌ها در نظام سیاسی، نمایندگی مطالبات مردم، بسیج مردم برای مشارکت در انتخابات و تصمیمات جمعی و به‌عنوان برآیند همه این کارویژه‌ها مشروعیت‌بخشی به نظام سیاسی را انجام می‌دهند.

به‌نظر می‌رسد ساماندهی و تقویت احزاب جز از طریق فرهنگ‌سازی در سطح جامعه و سوق دادن مردم به جذب و فعالیت در چارچوب احزاب و پذیرش جایگاه مهم و حیاتی احزاب در مدیریت کشور، ممکن نیست، اما در این راستا نباید از اهمیت قوانین کارآمد و مؤثر غفلت کرد. قانون بستر فعالیت سالم و مؤثر احزاب را مهیا می‌سازد.

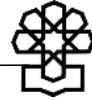
قانون احزاب فعلی کشور مصوب سال ۱۳۶۰ بوده و با گذشت بیش از سه دهه از تصویب آن، پاسخگوی پیچیدگی‌های امروز جامعه ایران نیست، لذا ضرورت بازنگری در آن با هدف بسترسازی برای ظهور احزاب قدرتمند، مؤثر و کارآمد بیش از پیش احساس می‌شود. در همین خصوص در بند «ی» ماده (۱۱۹) قانون برنامه چهارم توسعه کشور دولت موظف شده است سازوکارهای لازم جهت تقویت نهادهای مدنی و احزاب را در کشور فراهم کند.

۱. متن برنامه‌های پیشنهادی دکتر رحمانی فضلی برای تصدی وزارت کشور در پیوست آورده شده است.

درواقع به نظر می‌رسد برای نیل به سیستم حزبی و پاگرفتن و پررنگ شدن نقش احزاب در اداره امور نیاز به عزم جدی و پیریزی برنامه‌های مدون ازسوی نهادهای مختلف همچون مجلس شورای اسلامی، وزارت کشور و نهادهای دیگر است که بدون شک یکی از مهمترین نهادها در این زمینه وزارت کشور می‌باشد و به همین دلیل نیاز به نگاه و توجه جدی‌تری در این حوزه است. به نظر می‌رسد موضوع احزاب گرچه به‌وفور در سخنان دولتمردان جدید برجسته شده اما می‌توان گفت که با توجه به مشکلات این حوزه و عدم شکل‌گیری سیستم حزبی به‌صورت اصولی نتوان به دستاوردهای قابل توجهی در این زمینه با ادامه این فرآیند دست یافت. برای ایجاد سیستم حزبی در کشور باید عزم و برنامه جدی در این زمینه وجود داشته باشد. همان‌طور که گفته شد گرچه این بحث یکی از دغدغه‌های مشترک هم رئیس‌جمهور و هم وزیر کشور است ولی برای پیشرفت در این زمینه باید با برنامه‌ای مدون و مشخص گام‌های عملی در این زمینه برداشت.

نتیجه‌گیری

وزارت کشور؛ یکی از مهمترین وزارتخانه‌ها در نظام جمهوری اسلامی است که دارای حیطة اختیارات گسترده‌ای می‌باشد و کارویژه‌های اساسی آن را می‌توان در حوزه‌های سیاسی - اجتماعی، امنیتی - انتظامی و عمرانی - شهرداری، بررسی کرد. با بررسی سخنان و برنامه‌های وزیر کشور می‌توان به این نتیجه رسید که ایشان تأکید ویژه‌ای بر موضوعاتی چون شوراها و مدیریت خدمات شهری، توجه به قابلیت‌های هر استان برای رشد و شکوفایی، تقسیمات کشوری و اقوام و اقلیت‌ها داشته‌اند. اموری که بدون شک از کارویژه‌های اصلی و اساسی وزارتخانه هستند و از این لحاظ می‌توان این را از نقاط قوت برنامه‌های وزیر دانست. در بیان نکاتی نیز که کمتر در برنامه‌ها و سخنرانی‌های وزیر مورد توجه قرار گرفته می‌توان به موضوع احزاب و سازمان‌های مردم‌نهاد اشاره کرد و همچنین می‌توان به برجسته شدن موضوعات اقتصادی در وزارتخانه که می‌تواند کارویژه‌های سیاسی - اجتماعی و امنیتی - انتظامی وزارتخانه را تحت تأثیر قرار دهد، اشاره کرد.

برنامه‌های دکتر رحمانی فضلی برای اخذ رأی اعتماد از مجلس شورای اسلامی

مقدمه

«اسلام و انقلاب اسلامی» دو پدیده دوران‌ساز در تاریخ معاصرند که در مقاطع مختلف باعث دگرگونی و تغییر شرایط و مناسبات قدرت شده‌اند. انقلاب اسلامی چهار عنصر «ارزش، عقل، اراده و عمل» را با هم ترکیب کرد و بدین ترتیب، به منبع مهم خودآگاهی سیاسی و الگویی الهام‌بخش برای جنبش‌های عدالت‌خواهانه اجتماعی در جوامع اسلامی و فراتر از آن تبدیل شد. با وجود سپری شدن بیش از سه دهه از پیروزی انقلاب اسلامی، کماکان بازتاب‌های عمیق و آثار بنیادین این انقلاب شکوهمند، در سطوح جهانی و منطقه‌ای بالاخص در قالب موج بیداری اسلامی و جنبش‌های عدالت‌خواهانه اجتماعی ادامه دارد. انقلاب اسلامی از یک‌سو سازگاری و ملازمت «دین و دولت» و امکان ایجاد یک نظام مردم‌سالار در چارچوب نظام معرفتی اسلام را نشان داد و ازسوی دیگر، با طرح گفتمان «مردم‌سالاری دینی»، الگویی جدید و متفاوت در تدبیر مدون و تمهید بسترهای رشد، تعالی و توسعه جامعه را ارائه کرد.

اساساً انقلاب اسلامی در ذات خود حاوی این آموزه محوری است که سیاست بدون دین، عدالت و اخلاق؛ جامعه انسانی را در فردیت خویش غرق ساخته و از کمال و توسعه حقیقی باز می‌دارد.

این آموزه بنیادی، ستون اصلی نظریه سیاسی ماندگار حضرت امام خمینی (ره) و مقام معظم رهبری (مدّ ظلّه العالی) است. مطالعه عمیق گفتمان، روش و نظریه سیاسی حضرت امام و مقام معظم رهبری نشان می‌دهد که غایت اسلام و حکومت اسلامی و عامل قوام‌بخش آن، بسط قسط و عدالت از مجرای «ارزش‌محوری»، «عقلانیت» و «اخلاق‌مداری» است. از منظر ایشان، تفاوت جوهری نظام مردم‌سالاری دینی با دیگر مدل‌های حکومتی در آن است که حکومت اسلامی از آغاز تاکنون، در جستجوی استقرار یک نظم سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی عادلانه در جامعه و نظام بین‌الملل بوده است.

این نگرش معیار، اصولی و جامع حضرت امام و مقام معظم رهبری، همواره یک مقدمه دیگر نیز داشته است و آن اینکه، استقرار عدالت پایدار و متوازن اجتماعی، اقتصادی، سیاسی و فرهنگی در جامعه و نظام بین‌الملل بدون افزایش کارآیی و کارآمدی نظام جمهوری اسلامی (به‌عنوان مدل و مظهر نظام مردم‌سالاری دینی) ممکن نیست. این رویکرد، از یک‌سو نافی افراط و تفریط و یکسونگری است و ازسوی دیگر، لزوم التزام به ارزش‌محوری، عقلانیت و اخلاق‌مداری در سیاست

را مورد تأکید قرار می‌دهد. بدون تردید پایبندی عملی به این دیدگاه معیار، هم «استقلال، عزت، حکمت و مصلحت» را در پی دارد و هم زمینه‌ساز حرکت مستمر به‌سوی پویایی، رشد پایدار، پیشرفت موزون و متوازن و الهام‌بخشی بیشتر نظام جمهوری اسلامی به‌عنوان نماد نظام مردم‌سالاری دینی خواهد بود و بدین ترتیب با گسترش عدالت، کارآیی و کارآمدی اجتماعی، سیاسی، اقتصادی، فرهنگی و امنیتی؛ باعث سرزندگی و جوان‌شدگی مداوم نظام جمهوری اسلامی خواهد گردید.

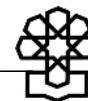
در این میان، وزارت کشور به‌عنوان نماد و کارگزار اصلی سیاست داخلی، نقشی مهم و اساسی در فرآیند توسعه پایدار، موزون، هم‌زمان و متوازن اقتصادی، سیاسی، اجتماعی، فرهنگی و امنیتی و تقویت بنیان‌های نظام جمهوری اسلامی ایران دارد. ماهیت فرابخشی وزارت کشور و گستردگی و تنوع وظایف و کارکردهای آن در زمینه‌های مختلف سیاسی، اقتصادی و اجتماعی، اهمیت این وزارتخانه را در ایجاد فضا و زمینه مناسب برای برنامه‌ریزی و مدیریت توسعه کشور و بالندگی دیگر بخش‌های دولت نشان می‌دهد.

برنامه پیشنهادی پیش رو، با اعتقاد به اینکه «حفظ ثبات، امنیت و استقلال سیاسی بدون استقلال اقتصادی امکان ندارد» محور اصلی برنامه‌ریزی‌ها و فعالیت‌های وزارت کشور را «نه فعالیت‌های سیاسی صرف» بلکه مبتنی بر نگرشی «اقتصادی و سیاسی» و نیز «فرهنگی اجتماعی» قرار داده و تلاش خواهد نمود تا با احصای علمی و واقع‌بینانه همه ظرفیت‌های بالقوه و بالفعل مادی و معنوی موجود و از طریق تعامل تنگاتنگ و فشرده با همه بخش‌های دولت و دیگر نهادهای حاکمیتی، زمینه را برای تحقق بیانات حضرت امام خمینی (ره) و مقام معظم رهبری (مدظله العالی) فراهم سازد که فرمودند:

- به وزرای کشور در طول تاریخ آینده توصیه می‌کنم که در انتخاب استانداران دقت کنند اشخاص لایق، متدین، متعهد، عاقل و سازگار با مردم انتخاب نمایند تا آرامش در کشور هرچه بیشتر حکمفرما باشد (وصیتنامه سیاسی - الهی امام خمینی (ره)).

- «کاری کنید که ما هر وقت اراده کردیم بتوانیم در چاه‌های نفت را ببندیم» (از فرمایشات مقام معظم رهبری در مشهد مقدس، ۱۳۹۲/۱/۱).

- «وقتی بنیه کشور قوی باشد تأثیرات خصمانه دشمن به حداقل می‌رسد. اگر مسئولین که در این کشور بزرگ و با این بنیه قوی، مسئولیت پذیرفتند با تدبیر کار کنند؛ مدیران با هم باشند؛ با هم فعالیت کنند و با حزم و تدبیر عمل کنند؛ آن وقت می‌توانیم از هر تهدیدی یک فرصت بسازیم» (از فرمایشات رهبر معظم انقلاب در مشهد مقدس، ۱۳۹۲/۱/۱).

• «ما در سیاست خارجی گفتیم عزت، حکمت و مصلحت؛ در اداره کشور هم همین جور است. در مسائل داخلی هم همین جور است» (از فرمایشات معظّم له در دیدار کارگران، ۱۳۹۲/۲/۷).

وزارت کشور در مرحله جدید از فعالیت‌های خود بر آن خواهد بود تا در چارچوب برنامه پیشنهادی ارائه شده زمینه‌های حرکت به سمت توسعه پایدار و همه‌جانبه را فراهم سازد. برنامه پیشنهادی حاضر، از پنج بخش اصلی تشکیل شده است:

- در بخش نخست؛ سرفصل‌های اصلی «وظایف و مأموریت‌های» وزارت کشور بیان می‌شود.
- در بخش دوم؛ با نگاهی آسیب‌شناسانه «مهمترین چالش‌ها، کاستی‌ها و نارسایی‌های موجود» در حوزه‌های اصلی فعالیت وزارت کشور تبیین می‌گردد.
- در بخش سوم؛ «مبانی و اصول» برنامه پیشنهادی تشریح شده است.
- در بخش چهارم؛ «اهداف راهبردی» برنامه به‌صورتی مشخص توضیح داده می‌شود.
- و در بخش پنجم؛ «اولویت‌ها و راهبردهای اجرایی» مورد نظر برای حرکت منطقی، اصولی و گام به گام به‌سوی وضعیت مطلوب در وزارت کشور تشریح می‌گردد.

بخش اول - سرفصل وظایف و مأموریت‌های اصلی وزارت کشور

۱. تلاش در جهت تحقق و توسعه آزادی‌های سیاسی و اجتماعی در چارچوب قانون اساسی و سایر قوانین کشور و تأمین توسعه سیاسی و اجتماعی پایدار و ارتقای سطح مشارکت عمومی.
۲. زمینه‌سازی برای فعالیت مطلوب احزاب و تشکل‌های سیاسی و مردم‌نهاد و نظارت بر فعالیت آنها.
۳. هدایت و راهبری و پشتیبانی شوراهای اسلامی و نظارت بر فعالیت آنها.
۴. هماهنگی در جهت توسعه امور عمرانی شهرها و روستاها و هدایت و پشتیبانی فنی - اجرایی شهرداری‌ها و دهیاری‌ها و نظارت بر اجرای قوانین و مقررات مربوط به آنها.
۵. ایجاد نظام مطلوب تقسیمات کشوری.
۶. هماهنگی و هدایت استانداران برای تحقق سیاست‌های عمومی و برنامه‌های دولت.
۷. سیاستگذاری، راهبری و نظارت بر امور مربوط به اتباع و مهاجرین خارجی.
۸. اجرای سیاست‌های عمومی دولت به‌منظور پیشبرد برنامه‌های اجتماعی، اقتصادی و عمرانی.
۹. برنامه‌ریزی به‌منظور انجام امور انتخابات.
۱۰. تأمین و حفظ امنیت داخلی و استقرار نظم و آرامش در کشور و ایجاد هماهنگی بین دستگاه‌های ذیربط در امور انتظامی و نظامی و امنیت .
۱۱. تمشیت امور نیروی انتظامی.

۱۲. برنامه‌ریزی و اعمال مدیریت در جهت رفع بحران‌های ناشی از حوادث طبیعی و سوانح غیرمترقبه.

بخش دوم - آسیب‌شناسی وضعیت موجود و جمع‌بندی مهمترین کاستی‌ها و نارسایی‌های موجود در حوزه‌های اصلی فعالیت وزارت کشور

برخی از مهمترین کاستی‌ها و نارسایی‌های موجود عبارتند از:

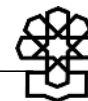
- فقدان منشور جامع حقوق شهروندی و عدم شفافیت ضمانت‌های اجرایی آن
- ناکافی بودن سطح آگاهی عمومی از حقوق و آزادی‌ها و شرایط تأمین آن
- کوتاهی عمر ائتلاف میان احزاب، نبود برنامه برای عرصه‌های مختلف جامعه ازسوی احزاب، آموزش ناکافی و عدم کادرسازی مناسب در آنها
- بالا بودن احساسات مربوط به تعلق قومی و قوم‌مداری و دامن زدن به اختلاف مذهبی، قومی و سیاسی در داخل کشور ازسوی برخی بازیگران خارجی
- پراکندگی سیاست‌های مربوط به حفظ امنیت پایدار و جامع‌نگر در کشور
- افول برخی از ارزش‌های اخلاقی در جامعه و تأثیر آن بر افزایش آسیب‌های اجتماعی (مانند بزهکاری، مواد مخدر و...)

- عدم توجه کافی به مقوله توسعه پایدار اجتماعی
- فقدان برنامه‌های مناسب آمایش سرزمینی به‌عنوان سند بالادست برنامه توسعه استان‌ها
- فقدان برنامه استانی هم‌راستا با برنامه‌های توسعه کشور جهت توسعه پایدار و متوازن استان‌ها
- غیرشفاف بودن حدود وظایف و اختیارات تعاملات استانی و ملی در تصمیم‌گیری و اجرای برنامه‌ها و پاسخگویی به مجلس و تعاملات کشوری
- عدم تفکیک مناسب حدود اختیارات و وظایف دولت با مدیریت‌های محلی (دولت محلی اعم از شهر، روستا و محله)

- عدم شکل‌گیری مدیریت یکپارچه شهری به‌منظور توسعه متوازن شهرها و واگذاری اداره شهرها به مردم

- فقدان سازوکارهای مناسب برای جلب مشارکت شهروندان در اداره امور
- بهره‌گیری از روش‌های سنتی و غیرمکانیزه در برگزاری انتخابات
- نبود ضوابط مناسب و مدل جامع برای تصمیم‌گیری درخصوص تقسیمات کشوری
- ضعف در نظام مدیریت حوادث و بلایای طبیعی و عدم بهره‌مندی از ظرفیت‌های بیمه حوادث

در کشور

• عدم بهره‌گیری مناسب از ظرفیت‌های آموزشی و پژوهشی در تصمیم‌سازی‌ها و تصمیم‌گیری‌های وزارت کشور.

بخش سوم - برنامه پیشنهادی برای حرکت به سوی وضعیت مطلوب در وزارت کشور

الف) «مبانی و اصول» برنامه پیشنهادی:

مبنا، جوهره و شالوده این برنامه پیشنهادی بر ۶ محور اساسی زیر مبتن شده است:

۱. گفتمان ماندگار انقلاب اسلامی و اندیشه‌های والای امام خمینی(ره) و مقام معظم رهبری (مدظله العالی)

۲. قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران

۳. سند چشم انداز ۱۴۰۴ و سیاست‌های کلی نظام

۴. برنامه پنجم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران

۵. قوانین عادی مرتبط با حوزه وظایف و مسئولیت‌های وزارت کشور

۶. اولویت‌ها و برنامه‌های کلان رئیس‌جمهور منتخب در دولت تدبیر و امید

علاوه بر مبانی مزبور، مهمترین «اصولی» که این برنامه پیشنهادی بر آن اصول استوار

گردیده عبارتند از:

- اصل «ارزش‌مداری، اخلاق‌محوری و اعتدال‌گرایی»
- اصل «تعهد، تخصص و شایستگی»
- اصل «عدالت‌محوری»
- اصل «نگرش جامع پیشرفت و توسعه پایدار» (توجه همزمان به توسعه اقتصادی، سیاسی، اجتماعی فرهنگی و امنیتی از یکسو و اهتمام جدی به چهار سطح «توسعه ملی»، «توسعه منطقه‌ای»، «توسعه استانی» و «توسعه محلی و روستایی» ازسوی دیگر)
- اصل «توسعه موزون، همزمان و متوازن در کشور براساس الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت»
- اصل «مسئولیت همگانی»
- اصل «تقویت فرهنگ مشارکت»
- اصل «اتحاد ملی انسجام اسلامی»
- اصل «رعایت امانت سیاسی»
- اصل «قانون‌مداری، برنامه محوری و کارآمدی»
- اصل «تمرکززدایی منطقی، علمی و متعادل و حرکت به سوی مدیریت استانی و توسعه استانی»

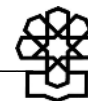
- اصل «شفافیت، قابلیت نظارت و پاسخگویی»
- اصل «پاسدداشت نظم، ثبات و امنیت پایدار در جامعه»
- اصل «کار شورایی و مبتنی بر مشورت با نخبگان فکری و اجرایی» در وزارت کشور
- اصل «پاسدداشت حقوق شهروندی و حقوق ملت در چارچوب قانون اساسی»
- اصل «احترام به آرای عمومی و پاسداشت آن»
- اصل «واقع‌گرایی در سیاستگذاری‌ها و برنامه‌ریزی‌های وزارت کشور»
- اصل «یکپارچگی، جامع‌نگری، انعطاف‌پذیری، نظم و انسجام در برنامه‌ریزی‌های وزارت کشور»

- اصل «هوشیاری، آمادگی و قاطعیت»
- اصل «مدیریت و فرهنگ جهادی».

ب) «اهداف» برنامه پیشنهادی

- توسعه وفاق ملی و تقویت انسجام و همبستگی اجتماعی
- اهتمام اساسی به امر بازتولید اعتماد عمومی و سرمایه اجتماعی در جامعه
- ارتقای سطح نشاط و ثبات سیاسی
- ایجاد زمینه‌های رشد و توسعه همه‌جانبه، موزون و متوازن در مناطق و بخش‌های مختلف کشور

- تقویت مناسبات حاکمیت و ملت
- تضمین حقوق و آزادی‌های عمومی مصرح در قانون اساسی، نهادینه‌سازی حقوق شهروندی و توسعه کمی و کیفی مشارکت شهروندان در روندهای سیاسی، اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی
- تبدیل قانونگرایی به ارزش اجتماعی و منش عمومی
- ایجاد آرامش سیاسی برای فعالان عرصه‌های اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی
- همزیستی مسالمت‌آمیز همه ادیان و مذاهب و اقوام در گستره سرزمینی ایران اسلامی
- افزایش مشارکت مردم و تضمین وجهه مردم‌سالارانه نظام جمهوری اسلامی
- اهتمام به همگرایی نخبگان و جریان‌های سیاسی و نهادینه‌سازی «قانون‌مداری و اخلاق‌محوری» در فرهنگ سیاسی و فرهنگ عمومی جامعه
- ارتقای انسجام درونی در وزارت کشور، افزایش شأن و منزلت کارکنان و توجه به وجوه معیشتی و معنوی آنها.

ج) «اولویت‌ها و راهبردهای اجرایی» برنامه پیشنهادی

۱. اولویت‌ها و راهبردهای اجرایی در حوزه حقوق و آزادی‌های سیاسی شامل

- تدوین منشور حقوق شهروندی و تعیین سازوکارهای نظارت و ارزیابی منظم و قانونی بر فرآیند و نحوه اجرای آن
- تضمین مشارکت مردم و نهادهای مردمی در روند افزایش آگاهی‌های عمومی و توسعه کمی و کیفی مشارکت اجتماعی شهروندان در روندهای سیاسی
- افزایش تعامل مؤثر میان دولت و اقوام، نژادها و مذاهب و پاسداری از برابری حقوق شهروندان براساس اصول مندرج در فصل سوم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران
- ممانعت از امنیتی شدن عرصه‌های اقتصادی، فرهنگی، اجتماعی و سیاسی و فراهم کردن فضایی آرام و به دور از تنش برای فعالان این عرصه‌ها
- تقویت قانونگرایی و حاکمیت قانون از طریق آغاز قانونگرایی از درون وزارت کشور به گونه‌ای که بازگشت به قانون‌گریزی ناممکن شود.

- بازبینی و شفاف‌سازی قوانین مربوط به حقوق و آزادی‌های عمومی و قاعده‌مند کردن رفتارهای سیاسی

- تحقق بسترهای رسیدگی عادلانه و منصفانه به جرم سیاسی
- ایجاد سازوکار مناسب برای نظارت و بازرسی در زمینه حقوق شهروندی
- توسعه و نظام‌مند کردن سازمان‌های مردم‌نهاد و نظارت مستمر و قانونمند بر فعالیت آنها به منظور ارتقای کارآمدی و سطح کیفی فعالیت این‌گونه سازمان‌ها.

۲. اولویت‌ها و راهبردهای اجرایی در حوزه مشارکت سیاسی، احزاب و تشکلهای سیاسی شامل:

- توسعه و تقویت نهادهای مردمی
- شفافیت بخشیدن به فعالیت احزاب و فعالیت‌های سیاسی، قاعده‌مند کردن و مسئولیت‌پذیر ساختن نخبگان و نیروهای سیاسی و نظارت مستمر بر فعالیت آنها در چارچوب قانون
- تلاش در جهت توسعه رقابت سیاسی سالم، واقعی و اخلاقی در چارچوب قانون اساسی و سایر قوانین کشور و تمهید زمینه‌ها و لوازم آن
- پشتیبانی از فعالیت احزاب قانونی و تشکلهای سیاسی دارای شناسنامه در راستای افزایش نقش آنها در اداره جامعه

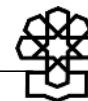
- اجرایی کردن فرمان هشت ماده‌ای حضرت امام (ره) منطبق با شرایط روز
- تقویت زیرساخت‌های انسجام و همبستگی ملی برای پیشگیری از بروز گسست‌های هویتی، اجتماعی، فرهنگی و اعتقادی از طریق افزایش تعامل مؤثر میان دولت و اقوام، نژادها و مذاهب و

پاسداشت حقوق شهروندان

- تلاش برای همگرایی بیشتر میان احزاب و جریان‌های مختلف سیاسی با تأکید بر اصل قانونمداری و اخلاق سیاسی
- تقویت مناسبات وزارت کشور با ائمه جمعه و جماعات و نمایندگان محترم مجلس شورای اسلامی و افزایش تشریک‌مساعی در جهت حل واقعی و روشمند مسائل ملی و مشکلات استانی و محلی
- معیارمند کردن روند انتخاب مدیران وزارت کشور در سطوح و بخش‌های مختلف براساس شاخص‌های مشخص و مدوّن
- برگزاری نشست‌های ادواری با نمایندگان محترم هر استان و ارائه گزارش میزان پیشرفت کار
- برگزاری نشست‌های دوره‌ای با نمایندگان احزاب و ارباب‌جراید و رسانه‌های ارتباط جمعی برای بحث و تبادل نظر

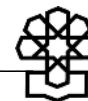
۳. اولویت‌ها و راهبردهای اجرایی در حوزه امنیت و امور انتظامی شامل:

- ارتقای سطح امنیت اجتماعی و تحکیم امنیت پایدار، فراگیر و تضمین‌کننده اهداف و منافع ملی
- تعریفی بدیع و جامع از حوزه عمل و خدمات‌رسانی نیروی انتظامی، تدوین مدل بومی و الگوی پایدار برای امنیت کشور و توسعه زیرساخت‌های توسعه ثبات و امنیت در کشور
- اهتمام به اجرای جدی سیاست‌ها و برنامه‌های مبارزه با مواد مخدر سنتی و جدید
- سامان‌بخشی مناطق حاشیه‌نشین و پیشگیری و کنترل ناهنجاری‌های عمومی ناشی از آن
- استفاده از ابزارهای فرهنگی، آموزشی و رسانه‌ها برای پیشگیری و مقابله با ناهنجاری‌های فرهنگی و اجتماعی
- تلاش در جهت ارتقای سطح اعتماد عمومی به نیروی انتظامی و بخش‌های مرتبط با آن و افزایش آگاهی عمومی نسبت به ساختار، مأموریت‌ها و وظایف نیروهای انتظامی
- صیانت از ارزش‌های دینی همچون عفاف و حجاب در جامعه
- استفاده روزافزون از دانش و فناوری‌های نو در تأمین امنیت پایدار
- افزایش ضریب توسعه تحقیقات و بهره‌مندی از ظرفیت‌های صنعتی کشور در بخش انتظامی و به‌خصوص حوزه راهنمایی و رانندگی و تلاش در جهت نهادینه‌سازی اصولی، علمی و روش‌مند فرهنگ ترافیک در جامعه
- اهتمام به حضور نیروهای مردمی در امنیت و دفاع از کشور و انقلاب با تقویت کمی و کیفی بسیج و بسط فعالیت‌های آن در طرح‌های ملی مختلف مانند بهداشت (واکسیناسیون)، عمران و سازندگی، مدیریت مناطق حادثه‌زده و صدمات ناشی از بلایای طبیعی و ...

- گسترش پدافند غیرعامل
  - کاهش آسیب‌ها و جرائم اجتماعی و جرائم سازمان‌یافته و تکمیل طرح مشخصات هویتی افراد
  - تکریم اقوام مختلف ایرانی و همزیستی آنها
  - حفظ و پاسداشت حریم خصوصی افراد و احترام و صیانت از آن
  - تقویت امنیت پایدار در مناطق مرزی و مدیریت مؤثر مرزها
  - نظام‌مندسازی امور اتباع و مهاجرین خارجی
  - تقویت همکاری‌های دوجانبه، منطقه‌ای و بین‌المللی با اولویت کشورهای همسایه و مسلمان.
۴. اولویت‌ها و راهبردهای اجرایی در مدیریت و توسعه پایدار منطقه‌ای، استانی و محلی
- (سیاسی، اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی، عمرانی و امنیت) از طریق
- تسریع و کیفیت‌بخشی به طرح آمایش سرزمینی با رویکرد فقرزدایی، کاهش مهاجرت، عمران و توسعه روستایی و شهری، کارآفرینی و اشتغال مولد براساس ظرفیت‌ها و پتانسیل‌های استانی و تدوین اسناد «توسعه منطقه‌ای و استانی»
  - تدوین نقشه جامع توسعه منابع انسانی در وزارت کشور
  - طراحی و اجرای سیاست‌ها و برنامه‌های «توسعه منطقه‌ای و استانی» متناسب با ظرفیت‌ها، منابع و فرصت‌های بالقوه و بالفعل توسعه‌ای موجود در هر منطقه و استان
  - حمایت از شکل‌گیری بازارهای رقابتی در درون و بین استان‌ها
  - توجه اساسی به مسئله محیط زیست کشور و اهتمام و همکاری جدی در حفظ و احیای مستمر آن
  - تهیه و اجرای نقشه جامع «توسعه منطقه‌ای»، «توسعه استانی» و «توسعه محلی و روستایی» کشور براساس سه اصل کارآیی، صرفه اقتصادی و اثربخشی
  - تلاش در جهت کمک به ایجاد فضای مناسب برای رشد و توسعه اقتصادی
  - مدیریت و هماهنگ‌سازی نظام‌مند نهادهای اقتصادی استانی جهت توسعه سرمایه‌گذاری‌های داخلی و خارجی در مناطق و استان‌های مختلف
  - برنامه‌ریزی و تلاش در جهت بهبود فضای کسب‌وکار در استان‌ها
  - هماهنگی و مدیریت توسعه امور عمرانی شهرها و روستاها و هدایت و پشتیبانی از آن (اولویت‌بندی طرح‌های عمرانی متناسب با ضرورت‌ها و ظرفیت‌ها)
  - تشریح‌مساعی با دیگر بخش‌های دولت جهت ارتقای سطح درآمد روستاییان و کشاورزان با تهیه طرح‌های توسعه روستایی، گسترش کشاورزی صنعتی، صنایع روستایی و خدمات نوین
  - گسترش فعالیت‌های اقتصادی در مناطق مرزی، سواحل و نیز جزایر با استفاده از ظرفیت‌های بازرگانی کشور

- انجام اقدامات ضروری برای افزایش سطح تولید، کارآفرینی و ایجاد اشتغال در استان‌ها (در هماهنگی با دیگر بخش‌های دولت و نهادهای حاکمیتی)
- ایجاد فرصت‌های سرمایه‌گذاری داخلی و خارجی و ایجاد صنایع تولیدی و تبدیلی صادرات‌گرا
- تلاش در جهت ایجاد قطب‌های صنعتی و کشاورزی در استان‌ها و مناطق مختلف کشور
- توجه بیشتر به بهبود اقتصاد و معیشت مرزنشینان
- ارتقا و ساماندهی بازارچه‌های مرزی و تعاونی مرزنشین سراسر کشور
- اهتمام و تشریک‌مسابی در اصلاح منطقی نظام اداری و کاهش حجم تصدیگری دولت در استان‌ها و تلاش در جهت رفع علل و زمینه‌های فساد اداری (تقویت دولت الکترونیک در استان‌ها)
- هماهنگی و هدایت استانداران برای تحقق سیاست‌ها و برنامه‌های اقتصادی دولت
- ارتقای سطح امنیت اجتماعی، کاهش آسیب‌های اجتماعی و توسعه نظام پیشگیری از آسیب‌های فردی و اجتماعی در مناطق و استان‌های مختلف و به‌ویژه نقاط مرزی کشور
- بهبود فرآیند بازتولید سرمایه اجتماعی و ارتقای سطح آن در میان اقوام، نژادها و اقلیت‌های مختلف در مناطق و استان‌های مختلف کشور
- اهتمام اساسی در ترویج سبک زندگی ایرانی - اسلامی و قوام‌بخشی به بنیان خانواده به‌خصوص در استان‌ها و مناطق محروم
- حمایت از گسترش فعالیت‌های گردشگری در مناطق و استان‌های مستعد
- تشریک‌مسابی در طرح مهندسی فرهنگی کشور و تهیه پیوست فرهنگی برای طرح‌های مهم
- تقویت و ترویج قانونگرایی، انضباط اداری، وجدان کاری، خودباوری، روحیه کار جمعی، ابتکار و درستکاری با همکاری وزارت آموزش و پرورش، وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، رسانه ملی و ...
- نوسازی و بهبود ساختار نظام اداری در استان‌ها و شهرستان‌ها
- پاسخگویی سریع، دقیق، قانونی و منظم به سؤالات، مراجعات و درخواست‌های واصله در استان‌ها
- تلاش برای توسعه زیرساخت‌های الکترونیک روابط عمومی و شتاب‌بخشی به فعالیت‌های این بخش با هدف کاهش تدریجی مراجعات حضوری در بخش‌های مختلف وزارت کشور و مراکز استانی و ترویج ساختار و فرهنگ مکاتبات الکترونیکی
- توسعه حمل‌ونقل درون و بین‌شهری با اولویت حمل‌ونقل عمومی
- اهتمام به کاهش تصدیگری دولت در امور اقتصادی و عمرانی استان‌ها و تلاش در جهت

تسهیل زمینه‌های جلب مشارکت بخش خصوصی در فعالیتهای اقتصادی مناطق و استان‌ها

- توسعه شهرک‌های صنعتی و بازارهای مشترک با کشورهای همسایه.

۵. اولویت‌ها و راهبردهای اجرایی در حوزه شوراها، شهرداری‌ها و دهداری‌ها شامل:

- ارتقای جایگاه شهرداری‌ها از طریق تقویت توان کارشناسی شهرداری‌ها، حمایت از شهرداری‌ها در حیطه اختیارات و مقدرات دولت و وزارت کشور

- طراحی و تصویب مدل یکپارچه مدیریت شهری و عملیاتی کردن آن از طریق تخصیص منابع، شفاف‌سازی و توسعه مأموریت‌ها و وظایف

- تهیه لایحه جامع مدیریت یکپارچه شهری به‌عنوان جایگزین قانون شهرداری‌ها مصوب ۱۳۳۴ و افزایش نقش شوراهای اسلامی شهر در مدیریت یکپارچه شهری

- طراحی و تصویب مدل یکپارچه مدیریت روستایی از طریق تقویت شوراهای اسلامی روستاها و دهداری‌ها و واگذاری وظایف توسعه روستایی به آنها و تلاش در جهت واگذاری و افزایش اختیارات به مدیران منطقه‌ای و محلی

- حمایت از سیاست مقاوم‌سازی سازه‌ها و ساختمان‌ها در مناطق و استان‌های مختلف کشور.

۶. اولویت‌ها و راهبردهای اجرایی در حوزه انتخابات شامل:

- برنامه‌ریزی‌های منظم به‌منظور حسن انجام امور انتخابات
- تلاش در جهت استفاده از فناوری‌های نوین در نظام اداری و اجرایی وزارت کشور و تسریع روند حرکت به سمت نظام انتخابات الکترونیک برای ارتقای سرعت، صحت و دقت در مراحل مختلف انتخابات.

۷. اولویت‌ها و راهبردهای اجرایی در حوزه تقسیمات کشوری شامل:

- بازشناسی معضلات موجود در نظام تقسیمات کشوری و تلاش در جهت رفع این مشکلات با مشورت مجلس شورای اسلامی (تدوین نظام جامع و مطلوب تقسیمات کشوری).

۸. اولویت‌ها و راهبردهای اجرایی در حوزه حوادث طبیعی و سوانح غیرمترقبه شامل:

- پیشگیری و کاهش آسیب‌های ناشی از حوادث غیرمترقبه و رویدادهای طبیعی از طریق پیش‌بینی و ایجاد سازوکارهای لازم برای ایجاد انسجام در ساختار و سازمان پیشگیری و مقابله با آثار بلایای طبیعی در سطح ملی، منطقه‌ای، استانی و محلی

- توسعه و ساماندهی پیش‌بینی حوادث (خشکسالی، سیل و دیگر حوادث قابل پیش‌بینی) و تقویت سیستم هشدار به‌موقع به شهروندان مناطق در معرض حادثه

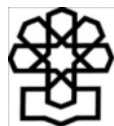
- ارتقای جایگاه مدیریت بحران‌های طبیعی در جامعه و تلاش در جهت ارتقای سطح آگاهی،

ایمنی و آمادگی در جامعه برای مقابله با بلایای طبیعی

- استقرار نظام پایش، ارزشیابی و مستندسازی سیستم مدیریت بحران حوادث و بلایای طبیعی.
- ۹. اولویت‌ها و راهبردهای اجرایی در حوزه سازمان ثبت احوال کشور شامل:
  - انتقال دانش و تکنولوژی جدید به نظام اداری و اجرایی سازمان ثبت احوال کشور و تسریع روند حرکت به سمت تحقق دولت الکترونیک
  - ۱۰. اولویت‌ها و راهبردهای اجرایی در حوزه آموزش و پژوهش شامل
    - توجه مضاعف به زیربنای علمی - پژوهشی تصمیمات و فعالیت‌ها در وزارت کشور و استفاده از دانش جدید در بهینه‌سازی نظام اداری و اجرایی آن
    - تحول در نظام آموزش و پژوهش و افزایش بودجه تحقیق و پژوهش و ارتباط مؤثر با دانشگاه‌ها و نخبگان علمی
    - توانمندسازی نظام آموزش و پژوهش وزارت کشور با هدف ارتقای سطح کیفی آن براساس نیازها و اولویت‌های وزارت کشور در سه حوزه دانش، مهارت و تجربه و نیز افزایش انگیزه فعالیت‌های آموزشی و پژوهشی در میان مدیران و کارکنان وزارت کشور
    - تقویت جایگاه و منزلت بخش آموزش و پژوهش در وزارت کشور، استفاده بیش از پیش از اساتید و پژوهشگران مستعد و بانگیزه، اصلاح و بازنگری در متون و برنامه‌ها و روش‌های آموزشی وزارت کشور و روزآمد ساختن آن
    - گسترش حمایت‌های هدفمند مادی و معنوی از نخبگان فکری و کمک به اجرایی‌سازی دستاوردهای علمی - پژوهشی آنان در بخش‌های مختلف وزارت کشور
    - کارآمدسازی کمی و کیفی مرکز آموزش و پژوهش وزارت کشور و استفاده از مطالعات آن در جهت فهم دقیق و عمیق تحولات، انتخاب خط مشی‌های مناسب و پیش‌بینی واقع‌بینانه نتایج کار.

نام وزارتخانه: کشور			
وزیر پیشنهادی: عبدالرضا رحمانی فضلی			
ب) بررسی انطباق برنامه‌های وزیر پیشنهادی کشور با تکالیف وزارتخانه در قانون برنامه پنجم توسعه:			
ردیف	تکالیف وزارتخانه در قانون برنامه پنجم توسعه	قسمت مرتبط در برنامه وزیر پیشنهادی	نظر کارشناسی نظارت (منطقی، همسو، مغایر)
1	تهیه طرح جامع امنیت پایدار مناطق مرزی با همکاری وزارتخانه‌های امور اقتصادی و دارایی، دادگستری، اطلاعات و نیروی انتظامی و سایر وزارتخانه‌ها و سازمانهای ذی‌ربط و ارائه به شورای عالی امنیت ملی برای تصویب (ماده 203)	ص 11 (3، 4 و 15)	منطقی
2	تکمیل و اصلاح پایگاه اطلاعات هویتی با همکاری دستگاههای ذی‌ربط (بند «د» ماده 46)	ص 11 (2، 3)	منطقی
3	صدور کارت هوشمند ملی چند منظوره برای آحاد مردم با همکاری دستگاههای ذی‌ربط (بند «د» ماده 46)	ص 16 (10)	همسو
4	همکاری با قوه قضائیه در اجرای برنامه‌های پیشگیری از وقوع جرم (بند «ه» ماده 211)	ص 11 (3، 4) و ص 14 (20، 4)	همسو
5	اداره یگانهای حفاظت با رعایت ضوابط نیروی انتظامی (ماده 233)	ص 11 (3، 1)	همسو
6	تشکیل یگانهای حفاظت پس از کسب موافقت و مجوز ستاد کل نیروهای مسلح (ماده 233)	ص 11 (3، 1)	همسو
7	تهیه طرح جامع صیانت از نیروگاههای هسته‌ای با همکاری وزارت کشور، وزارت امور خارجه، معاونت و سایر دستگاههای ذی‌ربط و ارائه آن به هیأت وزیران برای تصویب (بند «الف» ماده 135)	ص 11 (3، 1)	همسو
8	توسعه ایستگاههای شنابنگاری در شهرستانها و روستاهای بزرگ به ازای هر بیست و پنج هزار نفر یک ایستگاه (بند «د» ماده 168)	ص 16 (8، 2 و 1)	منطقی
9	توسعه شبکه ایستگاههای شنابنگاری و زلزله‌نگاری و پیش‌نشانگرهای زلزله (بند «د» ماده 168)	ص 16 (8، 1 و 2)	منطقی
10	عدم پرداخت هرگونه هزینه از اعتبارات شهرداری به دستگاههای اجرایی (بند «ز» ماده 174)	ص 15 (5، 1)	همسو
11	برون‌سپاری وظایف قابل واگذاری و هدایت بودجه شهرداریها به سمت هزینه‌کرد در حوزه وظایف اصلی و قانونی آنها (بند «ز» ماده 174)	ص 15 (5، 2)	همسو
12	تقویت ساز و کارهای مدیریت و نظارت بر هزینه‌کرد شهرداری (بند «و» ماده 174)	ص 15 (5، 2)	منطقی
13	تعیین سهم دولت در ایجاد زیرساختهای توسعه، عمران شهری و حمل و نقل (بند «ب» ماده 174)	ص 12 (4، 3)	همسو
14	ارتقاء جایگاه شهرداریها و اتحادیه آنها (ماده 173)	ص 15 (5، 1)	منطقی
15	تعیین سهم شهروندان در تأمین هزینه‌های خدمات عمومی و شهری، نگهداری، نوسازی و عمران شهری (بند «ب» ماده 174)	ص 12 (4، 3) و ص 15 (4، 30)	همسو
16	بازنگری در قوانین و مقررات شهرداریها و به‌روزرسانی آنها (ماده 173)	ص 15 (5، 3)	منطقی
17	تمرکز بخشی به مدیریت از طریق واگذاری وظایف و تصدیقات دستگاههای دولتی به بخشهای خصوصی و تعاونی و شهرداریها (ماده 173)	ص 15 (4، 30)	منطقی
18	تهیه برنامه جامع مدیریت شهری (ماده 173)	ص 15 (5، 2)	منطقی
19	تدوین نظام درآمدهای پایدار شهرداریها با اعمال سیاستهای بند «الف» تا «ز» ماده (174) قانون برنامه پنجم توسعه (ماده 174)	---	---
20	تشکیل سازمان توسعه و عمران دریا و سواحل جهت مطالعه و اجرای طرحهای بهسازی و شنا زیر نظر وزارت کشور به عنوان متولی اصلی ساماندهی سواحل و طرحهای شنا (بند «ب» ماده 187)	---	---
21	ارتقاء شاخصهای توسعه عشایر از طریق اسکان و ساماندهی خانوارها (بند «ی» ماده 194)	ص 14 (4، 2 و 22)	همسو
22	ساماندهی روستاها در قالب مجموعه‌های روستایی به‌منظور خدمات‌رسانی بهتر و مؤثرتر (بند «ح» ماده 194)	---	---
23	تدوین برنامه جامع تقسیمات کشوری (دربردارنده شاخصهای نانظر بر بازنگری واحدهای تقسیماتی موجود برای ایجاد سطوح تقسیمات کشوری جدید با جهت‌گیری عدم تمرکز و تفویض اختیار به مدیران محلی و تقویت نقش استانداران به‌عنوان نمایندگان عالی دولت در استانها) (ماده 186)	ص 11 (7، 1)	منطقی
24	تدوین سیاستهای تشویقی در جهت مهاجرت معکوس «از شهر به روستا» و تثبیت نسبی جمعیت روستایی (بند «د» ماده 194)	ص 12 (4، 1) و ص 13 (4، 13)	همسو
25	آموزش عمومی مردم توسط دستگاههای اجرایی موضوع ماده (179) قانون برنامه پنجم توسعه، به منظور پیشگیری و کاهش مخاطرات ناشی از سوانح غیرطبیعی (با تصویب فرماندهی کل نیروهای مسلح) (بند «ک» ماده 201)	ص 16 (8، 3)	منطقی
26	تعیین الگوی مدیریت در آبادیهای فاقد شورای اسلامی (بند «ج» ماده 194)	---	---
27	ایجاد و توسعه بازارهای محلی با اولویت مراکز دهستانهای دارای قابلیت توسعه (بند «ب» ماده 194)	ص 13 (4، 17)	همسو
28	ارتقاء شاخصهای توسعه روستایی و ارائه خدمات نوین و تهیه برنامه اولویت‌بندی خدمات روستایی با توجه به شرایط منطقی‌های محلی (بند «الف» ماده 194)	ص 13 (4، 6 و 11)	منطقی
29	حمایت مالی و حقوقی لازم از استقرار صنایع و شکل‌گیری تعاونیهای مرزنشینان و حق بهره‌برداری از زمینهای مستعد کشاورزی و استفاده حداکثری از منابع طبیعی و گردشگری در مناطق مرزی (ماده 204)	ص 13 (4، 9 و 14، 15)	همسو
30	ارتقاء احساس امنیت و سالم‌سازی فضای عمومی جامعه (بند «الف» ماده 209)	ص 14 (4، 20) و ص 11 (3، 1)	همسو

مجلس شورای اسلامی
مركز پژوهش‌ها

شماره مسلسل: ۱۳۳۲۰

شناسنامه گزارش

عنوان گزارش: نگاهی به برنامه‌های وزارت کشور در دولت یازدهم

نام دفتر: مطالعات سیاسی (گروه سیاست داخلی)

تهیه و تدوین: حسن کریمی‌فرد

ناظر علمی: محمدرضا شمس‌ا

متقاضی: معاونت پژوهش‌های سیاسی - حقوقی

ویراستار: حسین صدری‌نیا

واژه‌های کلیدی:

۱. برنامه‌های وزیر کشور

۲. رحمانی فضل‌ی

۳. رویکرد توسعه محور

۴. تغییر ساختار وزارتخانه

تاریخ انتشار: ۱۳۹۲/۹/۲